

**Belgische Kamer
van volksvertegenwoordigers**

**Belgische
Senaat**

GEWONE ZITTING 1998-1999

2 APRIL 1999

**CONTROLECOMMISSIE BETREFFENDE DE VERKIEZINGSUITGAVEN
EN DE BOEKHOUDING VAN DE POLITIEKE PARTIJEN (1)**

**Aanbevelingen van de Controlecommissie met betrekking tot de
interpretatie van de wetgeving inzake de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven
voor de verkiezingen van de federale Kamers, de Raden
en het Europees Parlement op 13 juni 1999 (*)**

- (1) Samenstelling van de Controlecommissie :
Voorzitters : de heren Langendries en Swaelen

Kamer van volksvertegenwoordigers

A. — Vaste leden :	B. — Plaatsvervangers :
C.V.P. HH. Cauwenberghs, Wil- lems.	HH. Leterme, Tant.
V.L.D. H. Versnick.	H. Cortois.
P.S. H. Toussaint.	H. Eerdekens.
S.P. H. Landuyt, Mevr. Vanler- berghe.	HH. Bartholomeeussen, Suykens.
P.R.L.- HH. Michel, Reynders.	HH. Clerfayt, Simonet.
F.D.F.	H. Gehlen.
P.S.C. H. Lefevre.	H. Viseur (J.-P.).
Agalev/H. Tavernier.	
Ecolo	

Senaat

A. — Vaste leden :	B. — Plaatsvervangers :
C.V.P. HH. Caluwé, Delcroix.	Mevr. de Béthune, H. D'Hooghe.
V.L.D. HH. Coene, Goovaerts.	H. Coveliers, Mevr. Leduc.
P.S. HH. Istasse, Mahoux.	HH. Hotyat, Lallemand.
S.P. H. Moens.	H. Pinoie.
P.R.L.- H. Foret.	H. Bock.
F.D.F.	
P.S.C. H. Charlier.	Mevr. Milquet.
V.B. H. Van Hauthem.	H. Ceder.

(*) *De Franstalige tekst van dit document is verschenen onder de nummers 2130 / 1 - 98 /99 (Kamer) en 1358 / 1 (1998 / 1999) (Senaat).*

Wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezingen van de federale Kamers, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen ⁽¹⁾ (*Belgisch Staatsblad* van 20 juli 1989)

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1

Voor de toepassing van deze wet moet worden verstaan onder :

1° politieke partij : de vereniging van natuurlijke personen, al dan niet met rechtspersoonlijkheid, die aan door de Grondwet en de wet bepaalde verkiezingen deelneemt, die overeenkomstig artikel 117 van het Kieswetboek kandidaten voordraagt voor de mandaten van volksvertegenwoordiger en senator in elke kieskring van een gemeenschap of een gewest en die, binnen de grenzen van de Grondwet, de wet, het decreet en de ordonnantie, de totstandkoming van de volkswil beoogt te beïnvloeden op de wijze bepaald in haar statuten of haar programma.

Worden beschouwd als componenten van een politieke partij, de instellingen, verenigingen, groeperingen en regionale entiteiten van een politieke partij, ongeacht hun rechtsvorm, die rechtstreeks verbonden zijn met die politieke partij, met name :

- de studiediensten;
- de wetenschappelijke instellingen;

⁽¹⁾ gewijzigd door de wetten van 21 mei 1991 (*Belgisch Staatsblad* van 4 juni 1991), 18 juni 1993 (*Belgisch Staatsblad* van 7 augustus 1993), 19 mei 1994 (*Belgisch Staatsblad* van 25 mei 1994), 12 juli 1994 (*Belgisch Staatsblad* van 19 juli 1994), 10 april 1995 (*Belgisch Staatsblad* van 15 april 1995), 19 november 1998 (*Belgisch Staatsblad* van 10 december 1998) en 12 februari 1999 (*Belgisch Staatsblad* van 18 maart 1999).

Wet van 19 mei 1994 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezingen van de Vlaamse Raad, de Waalse Gewestraad, de Brusselse Hoofdstedelijke Raad en de Raad van de Duitstalige Gemeenschap ⁽¹⁾ (*Belgisch Staatsblad* van 25 mei 1994)

Artikel 1

Voor de toepassing van deze wet moet worden verstaan onder :

1° politieke partij : de vereniging van natuurlijke personen, al dan niet met rechtspersoonlijkheid, die aan de door de Grondwet en de wet bepaalde verkiezingen deelneemt, die overeenkomstig de wet betreffende de verkiezingen van de Vlaamse Raad, de Raad van het Waalse Gewest, de Brusselse Hoofdstedelijke Raad en de Raad van de Duitstalige Gemeenschap kandidaten voorstelt en die, binnen de grenzen van de Grondwet, de wet, het decreet en de ordonnantie, de totstandkoming van de volkswil beoogt te beïnvloeden op de wijze bepaald in haar statuten of haar programma;

⁽¹⁾ gewijzigd door de wetten van 12 juli 1994 (*Belgisch Staatsblad* van 19 juli 1994), 10 april 1995 (*Belgisch Staatsblad* van 15 april 1995) en 25 juni 1998 (*Belgisch Staatsblad* van 4 september 1998).

Wet van 19 mei 1994 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van het Europees Parlement ⁽¹⁾ (*Belgisch Staatsblad* van 25 mei 1994)

Artikel 1

Voor de toepassing van deze wet moet worden verstaan onder :

1° politieke partij : de vereniging van natuurlijke personen, al dan niet met rechtspersoonlijkheid, die aan de door de Grondwet en de wet bepaalde verkiezingen deelneemt, die overeenkomstig de wet van 23 maart 1989 betreffende de verkiezing van het Europees Parlement, kandidaten voor het mandaat van vertegenwoordiger van het Europees Parlement voorstelt en die, binnen de grenzen van de Grondwet, de wet, het decreet en de ordonnantie, de totstandkoming van de volkswil beoogt te beïnvloeden op de wijze bepaald in haar statuten of haar programma;

⁽¹⁾ gewijzigd door de wetten van 12 juli 1994 (*Belgisch Staatsblad* van 19 juli 1994), 10 april 1995 (*Belgisch Staatsblad* van 15 april 1995) en 25 juni 1998 (*Belgisch Staatsblad* van 4 september 1998).

Aanbevelingen van de Controlecommissie met betrekking tot de interpretatie van de wetgeving inzake de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezingen van de federale Kamers, de Raden en het Europees Parlement op 13 juni 1999

Artikel 1, 1°

Indien twee of meer politieke partijen in de zin van artikel 1, 1°, voor een van de eerstvolgende verkiezingen, bijvoorbeeld voor de Brusselse Hoofdstedelijke Raad, een kartellijst indienen, maar voor de andere verkiezingen afzonderlijk opkomen, dan kan die kartellijst niet als een afzonderlijke politieke partij worden beschouwd waarvan de verkiezingsuitgaven mogen oplopen tot de in artikel 2, § 1, bepaalde maximumbedragen. De onderscheiden politieke partijen behouden immers hun eigen identiteit en ontvangen, indien ze daartoe de voorwaarden vervullen, elk afzonderlijk de dotatie krachtens de wet van 4 juli 1989; ze smeden enkel een alliantie met het oog op de verkiezingen. De verkiezingsuitgaven van de kartellijst zullen bijgevolg moeten worden aangerekend op het maximumbedrag waaraan de betrokken partijen afzonderlijk gebonden zijn. Zij zullen onderling, op voorhand, naar evenredigheid, een verdeelsleutel moeten bepalen volgens welke de door de kartellijst gemaakte uitgaven onder hen worden verdeeld en aan de Controlecommissie moeten worden aangegeven (zie de commentaar op blz. 7, punt 3).

Bijvoorbeeld, de partijen A en B vormen een kartellijst voor de verkiezingen van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad, maar dienen afzonderlijke lijsten in voor de verkiezingen van de andere assemblees. De 7 miljoen frank die de kartellijst maximaal mag spenderen voor de verkiezing van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad, moet volgens de verdeelsleutel, bijvoorbeeld elk de helft, worden aangerekend op de 40 miljoen frank die de partijen A en B elk afzonderlijk mogen uitgeven voor de verschillende verkiezingen waaraan zij deelnemen.

Het voorgaande impliceert dat het aantal kandidaten van de kartellijst, dat het verhoogde variabele maximumbedrag mag uitgeven, gelijk is aan de optelsom van het aantal mandaten die de betrokken politieke partijen met hun eigen lijst hebben behaald tijdens de vorige verkiezingen, verhoogd met één (zie de commentaar bij artikel 2, § 2, op blz. 11)

— de politieke vormingsinstellingen;

— de politieke omroepverenigingen;

— de instelling bedoeld in artikel 22;

— de entiteiten georganiseerd op het niveau van de arrondissementen en/of van de kieskringen voor de verkiezingen van de federale Kamers en de Gemeenschaps- en Gewestraden;

— de politieke fracties van de federale Kamers en de Gemeenschaps- en Gewestraden;

2° ontvangsten van een politieke partij en van haar componenten :

— de dotaties toegekend krachtens hoofdstuk III van deze wet en/of krachtens een andere overeenkomstige wettelijke of reglementsbepaling;

— (...);

— de giften, schenkingen of legaten;

— de bijdragen van de fracties van de Kamer van volksvertegenwoordigers, de Senaat of de Raden;

— de lidgelden;

— de opbrengsten uit het roerend of onroerend vermogen;

— de opbrengsten uit manifestaties, publicaties of reclame;

— de bijdragen gestort door de partijgeledingen;

— diverse prestaties die een geldelijke waarde hebben of in een geldelijke waarde kunnen worden uitgedrukt;

3° uitgaven van een politieke partij en *van haar componenten* :

— de personeelsuitgaven;

— de werkingskosten;

— de publicaties;

— de dotaties verleend aan de partijgeledingen;

— de uitgaven voor verkiezingspropaganda;

— de uitgaven voor gebouwen;

— diversen;

4° Controlecommissie : een commissie paritair samengesteld uit leden van de Kamer van volksvertegenwoordigers en van de Senaat, onder het voorzitterschap van de voorzitters van de Kamer van volksvertegenwoordigers en van de Senaat.

2° Controlecommissie : de Controlecommissie opgericht door de wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven (voor de verkiezingen van de federale Kamers), de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen.

2° Controlecommissie : de Controlecommissie opgericht door de wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven (voor de verkiezingen van de federale Kamers), de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen.

De Controlecommissie kan zich voor de controle van de verkiezingsuitgaven en de controle van de financiële verslagen van de politieke partijen evenals voor de aanrekening van de kostprijs van voor het publiek bestemde mededelingen en voorlichtingscampagnes laten adviseren door het Rekenhof.

In geval van ontbinding van de federale Kamers worden de voor de uitoefening van de bevoegdheden van de Controlecommissie gestelde termijnen gestuit. De nieuwe termijnen beginnen te lopen vanaf de installatie van de vaste bureaus van de federale Kamers.

HOOFDSTUK II

Beperking en controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezingen van de federale Kamers

Algemene opmerkingen met betrekking tot dit hoofdstuk

1. Dit hoofdstuk betreft zowel de toegelaten maximumbedragen en de controle van de verkiezingsuitgaven als de aangiften van de herkomst van de geldmiddelen voor verkiezingspropaganda.

2. Politieke partijen die geen verkozenen hebben in de federale Kamers, de Raden en het Europees Parlement, alsook de door hen voorgedragen kandidaten, zijn door de indiening van de in artikel 6 bedoelde verklaring onderworpen aan de wetsbepalingen inzake beperking en controle van de verkiezingsuitgaven.

Dat betekent onder meer dat ze onderworpen zijn aan de bij de wet vastgestelde maximumbedragen en alle uitgaven voor verkiezingspropaganda die vanaf 13 maart 1999 wordt verspreid, dienen aan te geven.

Artikel 16*bis* houdende de giftenregeling maakt geen deel uit van het hoofdstuk inzake beperking en controle van de verkiezingsuitgaven, maar van het hoofdstuk inzake de financiering van de politieke partijen. Aangezien op de overtreding van artikel 16*bis* straffen zijn gesteld, is deze bepaling slechts toepasselijk op de politieke partijen die geen verkozenen hebben, en de door hen voorgedragen kandidaten vanaf het ogenblik waarop deze partijen de in artikel 6 bedoelde verklaring neerleggen.

3. Als twee politieke partijen zich op een lijst verenigen, mag het totaal van hun uitgaven en financiële verbintenissen voor verkiezingspropaganda niet meer bedragen dan het maximumbedrag bepaald in artikel 2, § 1 (zie ook de commentaar bij artikel 1, 1°, op blz. 3).

4. De propaganda die door een derde wordt gevoerd, wordt aangerekend aan de partij, de lijst of de kandidaat :

— telkens wanneer de partij, de lijst of de kandidaat vooraf schriftelijk toestemming heeft verleend voor de uitgave;

— bij gebreke daarvan, wanneer de partij, de lijst of de kandidaat niet onmiddellijk klacht indient bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg bij wie hij of zij zijn of haar aangifte van uitgaven moet indienen.

Vrienden, verwanten, iedere andere privé-persoon of vereniging en dergelijke worden als derden beschouwd, dus ook de plaatselijke afdelingen en de verenigingen die verband houden met de beweging van een partij of van een lijst, zonder dat ze als component van een politieke partij in de zin van artikel 1 kunnen worden beschouwd.

Wanneer een plaatselijke afdeling dus beslist een verkiezingsuitgave te doen ten gunste van een van de kandidaten of van de lijst en daarbij niet vooraf de schriftelijke toestemming vraagt, wordt de uitgave aangerekend aan de kandidaat voor wie of de lijst waarvoor de uitgave is gedaan, als de kandidaat of de lijst niet onmiddellijk klacht indient bij de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg (zie ook de commentaar bij artikel 16*bis* op blz. 45).

Het is wel te verstaan dat uitgaven die kosteloos of kennelijk ondergefactureerd zouden zijn gedaan door een derde die een « onderneming » is in de zin van artikel 16*bis* van de wet van 4 juli 1989 en artikel 11 van de wetten van 19 mei 1994, verboden zijn.

5. Met betrekking tot de eventuele ondersteuning van de verkiezingscampagne door fracties in het Europees Parlement, wijst de Controlecommissie erop dat deze fracties de in dit verband geldende reglementering van het voormelde Parlement dienen na te leven.

Transfers van Europese politieke partijen aan Belgische politieke partijen worden niet beschouwd als een verboden gift; in de mate dat hiermee een verkiezingscampagne wordt gefinancierd, moet dit tot uiting komen in de aangifte van de herkomst van de geldmiddelen. Europese fracties en politieke partijen mogen niet als doorgeefluik fungeren van verboden giften.

Art. 2

§ 1. Het totaal van de uitgaven en de financiële verbintenissen voor de verkiezingspropaganda van politieke partijen op federaal vlak, op het vlak van de kieskringen en op het vlak van de kiescolleges mag voor de verkiezingen voor de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Senaat samen niet meer dan veertig miljoen frank bedragen.

Niettegenstaande de voorgaande bepalingen, mogen politieke partijen wanneer verschillende verkiezingen op een zelfde dag plaatsvinden niet meer dan veertig miljoen frank besteden voor alle verkiezingsuitgaven en financiële verbintenissen samen.

Vijfentwintig procent van dat bedrag kan evenwel de kandidaten zelf worden aangerekend. In dat geval kan elke kandidaat slechts een bedrag ten belope van ten hoogste tien procent van het in dit lid bepaalde percentage worden aangerekend.

Art. 2

§ 1. Het totaal van de uitgaven en de financiële verbintenissen voor de verkiezingspropaganda van de politieke partijen voor de verkiezingen van de Vlaamse Raad en de Brusselse Hoofdstedelijke Raad enerzijds en de Raad van het Waalse Gewest, de Brusselse Hoofdstedelijke Raad en de Raad van de Duitstalige Gemeenschap anderzijds mag samen niet meer dan veertig miljoen frank per politieke partij bedragen.

Onverminderd voorgaande bepaling mag het totaal van de uitgaven en de financiële verbintenissen voor de verkiezingspropaganda van politieke partijen :

1° voor de verkiezingen voor de Vlaamse Raad en de Raad van het Waalse Gewest niet meer dan tweeëndertig miljoen frank bedragen;

2° voor de verkiezing voor de Brusselse Hoofdstedelijke Raad niet meer dan zeven miljoen frank bedragen;

3° voor de verkiezingen voor de Raad van de Duitstalige Gemeenschap niet meer dan één miljoen frank bedragen.

Niettegenstaande de voorgaande bepalingen, mogen politieke partijen wanneer verschillende verkiezingen op een zelfde dag plaatsvinden niet meer dan veertig miljoen frank besteden voor alle verkiezingsuitgaven en financiële verbintenissen samen.

Vijfentwintig procent van deze bedragen kunnen evenwel de kandidaten zelf worden aangerekend. In dat geval kan elke kandidaat slechts een bedrag ten belope van ten hoogste tien procent van het in dit lid bepaalde percentage worden aangerekend.

Art. 2

§ 1. Het totaal van de uitgaven en de financiële verbintenissen voor de verkiezingspropaganda van de politieke partijen mag voor de *sub* artikel 1, 1°, vermelde verkiezingen niet meer dan veertig miljoen frank bedragen.

Niettegenstaande de voorgaande bepalingen, mogen politieke partijen wanneer verschillende verkiezingen op een zelfde dag plaatsvinden niet meer dan veertig miljoen frank besteden voor alle verkiezingsuitgaven en financiële verbintenissen samen. *(vierde lid)*

Vijfentwintig procent van dat bedrag kan evenwel de kandidaten zelf worden aangerekend. In dat geval kan elke kandidaat slechts een bedrag ten belope van ten hoogste tien procent van het in dit lid bepaalde percentage worden aangerekend. *(tweede lid)*

6. Het aan te rekenen bedrag inzake uitgaven en financiële verbintenissen is het eindbedrag, inclusief BTW en alle andere belastingen.

7. Onder de verkiezingspropaganda van politieke partijen kan ook de verkiezingspropaganda van de politieke partijen op lokaal vlak worden begrepen.

Art. 2

§ 1

— De toegestane bedragen voor de politieke partijen worden, binnen de door de wet opgelegde voorwaarden, door hen vrijelijk aangewend voor de financiering van de verkiezingscampagne van bepaalde kandidaten in het kader van de strategische autonomie van die partijen of van die lijsten.

— Voor alle verkiezingen samen mogen de politieke partijen maximum 40 miljoen frank (niet-geïndexeerd bedrag) besteden met :

- a) een plafond van 40 miljoen frank voor de verkiezingen van Kamer en Senaat;
- b) een plafond van 40 miljoen frank voor de verkiezing van het Europees Parlement;
- c) een plafond van 32 miljoen frank voor de verkiezingen van de Vlaamse Raad en de Waalse Gewestraad;
- d) een plafond van 7 miljoen frank voor de verkiezing van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad;
- e) een plafond van 1 miljoen frank voor de verkiezing van de Raad van de Duitstalige Gemeenschap.

— De toegelaten transfer van middelen van de partij aan de kandidaten bedraagt 25 % van het maximumbedrag dat de partij aan verkiezingsuitgaven mag spenderen. Een partij mag echter maximaal 10 % van het bedrag van de 25 % aan een kandidaat toewijzen die dit bedrag naar eigen goeddunken mag besteden aan zijn individuele verkiezingscampagne. Het overgedragen bedrag blijft opgenomen in de aangifte van de uitgaven voor verkiezingspropaganda van de politieke partij. Om klachten te voorkomen, moeten de betrokken kandidaten deze uitgaven pro memorie in hun aangifte vermelden, ook al heeft de minister van Binnenlandse Zaken hiervoor niet in een rubriek voorzien in de aan de politieke partijen en de kandidaten ter beschikking gestelde formulieren (zie de ministeriële besluiten van 2 maart 1999, *Belgisch Staatsblad* van 23 maart 1999).

Ter verduidelijking :

De toegelaten transfer belooft per kandidaat maximaal :

- voor de verkiezingen van de federale Kamers : 1 000 000 frank;
- voor de verkiezing van het Europees Parlement : 1 000 000 frank;
- voor de verkiezingen van de Vlaamse Raad en de Waalse Gewestraad : 800 000 frank;
- voor de verkiezing van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad : 175 000 frank;
- voor de verkiezing van de Raad van de Duitstalige Gemeenschap : 25 000 frank.

In geval van gelijktijdige verkiezingen zijn de voormelde bedragen niet cumuleerbaar, wanneer iemand zich op meer dan één lijst kandidaat stelt.

— Met het resterende bedrag (ten minste 75 % van het totaalbedrag) kunnen de politieke partijen hun algemene campagne (blijven) voeren met één (of meer) boegbeeld(en). Deze uitgave is de betrokken kandidaat niet aanrekenbaar behalve in zijn eigen kiesomschrijving. Dit laatste geldt evenwel niet voor de verkiezingen van het Europees Parlement en de Senaat.

— De verkiezingsuitgaven mogen slechts eenmaal worden aangerekend, hetzij aan de partij of aan de lijst, hetzij aan een bepaalde kandidaat, zelfs als de rekening van de uitgaven door de partij of de lijst wordt betaald of omgekeerd.

— Om de controle te vergemakkelijken, wordt evenwel bepaald dat de individuele kandidaat van wie verkiezingsuitgaven krachtens de 25 %-10 %-regel in de aangifte van zijn partij worden opgenomen, dit bedrag pro memorie in zijn aangifte moet vermelden, hoewel de uitgave hem niet zal worden aangerekend. De kandidaat die als boegbeeld naar voren wordt geschoven, dient dit in zijn aangifte te vermelden zonder opgave evenwel van het bedrag dat de partij aan die campagne heeft besteed en op haar quotum aanrekent.

— Met betrekking tot de toerekening van de verkiezingsuitgaven van individuele kandidaten, die uit het partijbudget van 40 miljoen frank voortkomen, wordt gesuggereerd de uitgaven aan te rekenen aan degene die als verantwoordelijke uitgever voor de verkiezingspropaganda optreedt. Zo zou bijvoorbeeld elke partij een persoon kunnen aanwijzen als « verantwoordelijke uitgever » voor de verkiezingscampagne van de politieke partij. De toerekening van bepaalde verkiezingsuitgaven voor een individuele kandidaat aan het campagnebudget van de partij ten belope van maximaal 40 miljoen frank zou derhalve duidelijker zijn.

De politieke partijen kunnen met één of meer kandidaten hun campagne op federaal vlak, op het vlak van de kieskringen en op het vlak van de kiescolleges voeren. Enkel wat de verkiezingen voor de Kamer van volksvertegenwoordigers betreft, worden deze verkiezingsuitgaven de betrokken kandidaat in zijn kieskring aangerekend.

§ 2. Het totaal van de uitgaven en de financiële verbintenissen voor de verkiezingspropaganda van individuele kandidaten mag voor de verkiezingen voor de Kamer van volksvertegenwoordigers niet meer bedragen dan :

1° voor elk van de eerstgeplaatste kandidaten naar gelang van het aantal mandaten behaald door hun lijst bij de laatste verkiezingen en voor één bijkomende door de politieke partij aan te duiden kandidaat : 350 000 frank vermeerderd met 1,40 frank per tijdens de vorige verkiezingen voor de federale Kamers ingeschreven kiezer in de kieskring waar de kandidaat kandideert;

2° voor een politieke partij die geen mandaat behaalde of die bij de laatste verkiezingen in de betrokken kieskring niet opkwam, heeft één kandidaat van zulke lijst recht op het bedrag zoals bepaald in de 1°. Deze kandidaat dient niet noodzakelijk de eerstgeplaatste van zijn lijst te zijn;

3° voor elke andere effectieve kandidaat en de kandidaat-eersteopvolger, voor zover deze het *sub* 1° bepaalde niet geniet : 200 000 frank;

4° voor elke andere kandidaatopvolger, voor zover deze het *sub* 1° bepaalde niet geniet : 100 000 frank.

§ 3. Het totaal van de uitgaven en de financiële verbintenissen voor de verkiezingspropaganda van individuele kandidaten mag voor de verkiezingen voor de Senaat niet meer bedragen dan :

1° voor elk van de eerstgeplaatste kandidaten naar gelang van het aantal mandaten behaald door hun lijst bij de laatste verkie-

De politieke partijen kunnen met één of meer kandidaten hun campagne voeren. De verkiezingsuitgaven worden de betrokken kandidaat alleen in zijn kieskring aangerekend.

§ 2. Het totaal van de uitgaven en de financiële verbintenissen voor de verkiezingspropaganda van individuele kandidaten mag voor de verkiezingen van de Vlaamse Raad en de Raad van het Waalse Gewest niet meer bedragen dan :

1° voor elk van de eerstgeplaatste kandidaten naar gelang van het aantal mandaten behaald door hun lijst bij de laatste verkiezingen en voor één bijkomende, door de politieke partij aan te duiden kandidaat : 350 000 frank vermeerderd met 1,40 frank per tijdens de vorige verkiezing ingeschreven kiezer in de kieskring waar de kandidaat kandideert;

2° voor een politieke partij die geen mandaat behaalde of die bij de laatste verkiezingen in de betrokken kieskring niet opkwam, heeft één kandidaat van zulke lijst recht op het bedrag zoals bepaald in 1°. Deze kandidaat dient niet noodzakelijk de eerstgeplaatste van zijn lijst te zijn;

3° voor elke andere effectieve kandidaat en de kandidaat-eersteopvolger voor zover deze niet geniet van het *sub* 1° bepaalde : 200 000 frank;

4° voor elke andere kandidaatopvolger voor zover deze niet geniet van het *sub* 1° bepaalde : 100 000 frank.

§ 3. Het totaal van de uitgaven en de financiële verbintenissen voor de verkiezingspropaganda van individuele kandidaten mag voor de verkiezing van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad niet meer bedragen dan :

1° voor elk van de eerstgeplaatste kandidaten naar gelang van het aantal mandaten behaald door hun lijst bij de laatste verkie-

De politieke partijen kunnen met één of meer kandidaten hun campagne voeren. (*derde lid*)

§ 2. Het totaal van de uitgaven en de financiële verbintenissen voor de verkiezingspropaganda van individuele kandidaten mag voor de verkiezingen niet meer bedragen dan :

1° voor elk van de eerstgeplaatste kandidaten naar gelang van het aantal mandaten, behaald door hun lijst bij de laatste verkie-

§§ 2, 1°, en 3, 1°

Kandidaten van een lijst die niet tot een politieke partij behoort, zoals gedefinieerd in artikel 1 van de wet, vallen onder de toepassing van artikel 2, § 2, 2° tot 4°, en § 3, 2° tot 4°.

Wat de bijkomende door de politieke partij aangewezen kandidaten betreft die het variabel maximumbedrag mogen uitgeven, dient de politieke partij bij haar aangifte een lijst te voegen met opgaaf van de naam van deze kandidaten en de lijst waarop ze werden voorgedragen, ook al heeft de minister van Binnenlandse Zaken hiervoor niet in een rubriek voorzien in de aan de politieke partijen en de kandidaten ter beschikking gestelde formulieren (zie ook de commentaar bij artikel 1, 1°, op blz. 3).

De betrokken kandidaat moet bij zijn aangifte een stavingsstuk voegen houdende zijn aanwijzing als bijkomende kandidaat door de politieke partij, ook al heeft de minister van Binnenlandse Zaken hiervoor niet in een rubriek voorzien in de aan de kandidaten ter beschikking gestelde formulieren (zie het ministerieel besluit van 2 maart 1999, *Belgisch Staatsblad* van 23 maart 1999).

§§ 2, 3 en 4

a) De tabellen met de toegestane maximumbedragen voor de verkiezingen van de federale Kamers werden gepubliceerd in het bericht van de minister van Binnenlandse Zaken van 1 maart 1999 (*Belgisch Staatsblad* van 9 maart 1999).

De tabellen voor de verkiezingen van de Raden en het Europees Parlement werden gepubliceerd in het bericht van 4 december 1998 (*Belgisch Staatsblad* van 11 december 1998).

b) Met betrekking tot de overdraagbaarheid van verkiezingsfondsen tussen kandidaten onderling, geldt het principe dat de individuele kandidaten een persoonlijk en onoverdraagbaar recht hebben op het door de wet vastgestelde quotum. In principe moeten zij hun verkiezingsfondsen besteden aan de verspreiding van een persoonlijke boodschap of een idee.

Indien verschillende kandidaten van een zelfde lijst of van verschillende lijsten van dezelfde partij zich verenigen voor hun verkiezingspropaganda (bijvoorbeeld een gemeenschappelijke folder), dan dienen ze vooraf schriftelijk te bepalen welk gedeelte van de uitgaven op hun respectieve quota zal worden aangerekend.

Hierbij kan een onderscheid worden gemaakt naargelang de gemeenschappelijke campagne het partijprogramma betreft dan wel veeleer toegespitst is op de persoonlijke imagovorming van de betrokken kandidaten.

In het eerste geval kan het aandeel in de kostprijs worden vastgesteld in verhouding tot het maximumbedrag dat de verschillende bij deze campagne betrokken kandidaten dienen te respecteren. In het tweede geval moet het aandeel worden vastgesteld naar evenredigheid van het aandeel van elke kandidaat in deze propaganda.

Natuurlijk kan een bepaalde kandidaat zijn bedrag van toegestane uitgaven niet zonder meer aan een andere kandidaat overdragen.

Hij kan een andere kandidaat slechts mee gebruik laten maken van het geheel of van een gedeelte van het bedrag van zijn toegestane uitgaven in het kader van een gemeenschappelijke campagne, dit wil zeggen een campagne waar ook hij, al is het slechts zijdelings, bij betrokken is.

Tot slot mogen de toegestane uitgaven niet worden verward met de financiering van die uitgaven. De kandidaat die aanvaardt dat uitgaven voor een gemeenschappelijke campagne worden aangerekend op zijn persoonlijk toegestaan bedrag, is niet noodzakelijk degene die de uitgaven financiert.

c) De uitgaven van de kandidaten mogen worden gecoördineerd door één verantwoordelijke die in hun opdracht de uitgaven doet en voor ieder afzonderlijk de boekhouding voert. Iedere partij beslist immers vrij over haar interne organisatie en kan dus de hiervoor geschetste werkwijze aannemen, op voorwaarde dat er geen « potvorming » is en de verrichte verkiezingsuitgaven klaar en duidelijk aan de onderscheiden kandidaten kunnen worden aangerekend (cf. b).

zingen en voor één bijkomende door de politieke partij aan te duiden kandidaat : 350 000 frank vermeerderd met 0,70 frank per stem die op geldige wijze is uitgebracht voor respectievelijk het Nederlandse of het Franse kiescollege;

2° voor een politieke partij die geen mandaat behaalde of die bij de laatste verkiezingen in het betrokken kiescollege niet opkwam, heeft één kandidaat van zulke lijst recht op het bedrag zoals bepaald in 1°. Deze kandidaat dient niet noodzakelijk de eerstgeplaatste van zijn lijst te zijn;

3° voor elke andere effectieve kandidaat en de kandidaat-eersteopvolger, voor zover deze het sub 1° bepaalde niet geniet : 400 000 frank;

4° voor elke andere kandidaatopvolger, voor zover deze het sub 1° bepaalde niet geniet : 200 000 frank.

§ 4. Wanneer verscheidene kandidaten van een zelfde lijst zich verenigen voor het voeren van hun verkiezingspropaganda, moeten zij vooraf schriftelijk vastleggen welk gedeelte van de uitgaven met hun

zingen en voor één bijkomende door de politieke partij aan te duiden kandidaat : 350 000 frank, vermeerderd met 0,70 frank per tijdens de vorige verkiezing ingeschreven kiezer;

2° voor een politieke partij die bij de laatste verkiezingen geen mandaat behaalde of niet opkwam, heeft een kandidaat van zulke lijst recht op het bedrag zoals in 1°. Deze kandidaat dient niet noodzakelijk de eerstgeplaatste van zijn lijst te zijn;

3° voor elke andere effectieve kandidaat en de kandidaat-eersteopvolger voor zover deze het sub 1° bepaalde niet geniet : 200 000 frank;

4° voor elke andere kandidaatopvolger : 100 000 frank voor zover deze niet geniet van het sub 1° bepaalde.

§ 3bis. Het totaal van de uitgaven en de financiële verbintenissen voor de verkiezingspropaganda van individuele kandidaten mag voor de verkiezingen voor de Raad van de Duitstalige Gemeenschap niet meer bedragen dan :

1° voor elk van de eerstgeplaatste kandidaten naar gelang van het aantal mandaten behaald door hun lijst bij de laatste verkiezingen en voor één bijkomende door de politieke partij aan te wijzen kandidaat : 70 000 frank vermeerderd met 1,40 frank per tijdens de vorige verkiezingen voor de Raad van de Duitstalige Gemeenschap ingeschreven kiezer;

2° voor een politieke partij die bij de laatste verkiezingen geen mandaat behaalde of niet opkwam, heeft één kandidaat van zulke lijst recht op het in 1° bepaalde bedrag. Deze kandidaat dient niet noodzakelijk de eerstgeplaatste op zijn lijst te zijn;

3° voor elke andere kandidaat : 50 000 frank.

§ 4. Wanneer verscheidene kandidaten van een zelfde lijst zich verenigen voor het voeren van hun verkiezingspropaganda, moeten zij vooraf schriftelijk vastleggen welk gedeelte van de uitgaven met hun

zingen en voor één bijkomende door de politieke partij aan te wijzen kandidaat : 350 000 frank vermeerderd met 0,70 frank per geldige stem die bij de laatste verkiezingen voor het Nederlandse, respectievelijk Franse dan wel Duitstalige kiescollege werd uitgebracht;

2° voor een kandidaat van een politieke partij die tijdens de vorige verkiezingen in het betrokken kiescollege geen enkel mandaat heeft behaald of geen lijst heeft voorgedragen : het bedrag bepaald onder 1°. Die kandidaat moet niet noodzakelijk bovenaan op de lijst staan;

3° voor elke andere effectieve kandidaat en de kandidaat-eersteopvolger, voor zover deze niet geniet van het sub 1° bepaalde : 400 000 frank;

4° voor elke andere kandidaatopvolger, voor zover deze niet geniet van het sub 1° bepaalde : 200 000 frank.

§ 3. Wanneer verscheidene kandidaten van een zelfde lijst zich verenigen voor het voeren van hun verkiezingspropaganda, moeten zij vooraf schriftelijk vastleggen welk gedeelte van de uitgaven met hun

respectief quotum zal worden verrekend.

Het aandeel in de uitgaven voor gemeenschappelijke verkiezingspropaganda dat wordt aangerekend op het bedrag dat een kandidaat mag besteden, moet evenredig zijn met het aandeel van elke kandidaat in deze propaganda.

§ 5. Wanneer in geval van gelijktijdige verkiezingen een kandidaat op meer dan één lijst staat, dan mogen de in de wetten betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven bedoelde maximumbedragen voor de individuele kandidaten niet samengevoegd worden. Alleen het hoogste maximumbedrag wordt in aanmerking genomen.

§ 6. De bedragen bepaald in de §§ 1 tot 3 worden aangepast aan de schommelingen van de productiekosten van de bij de verkiezingen gebruikte reclametechnieken. De formule daartoe, met als spilindex deze die van kracht is op 1 januari 1994, wordt vastgesteld bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit.

Art. 3

De minister van Binnenlandse Zaken maakt ten laatste de twintigste dag vóór de verkiezingen de overeenkomstig de bepalingen van artikel 2, § 2, 1°, en § 3, 1°, berekende maximumbedragen bekend die door de individuele kandidaten mogen worden uitgegeven.

Art. 4

§ 1. Voor de toepassing van deze wet worden als uitgaven voor verkiezingspropaganda beschouwd, alle uitgaven en financiële verbintenissen voor mondelinge, schriftelijke, auditieve en visuele boodschappen die erop gericht zijn het resultaat van een politieke partij en haar kandidaten

respectief quotum zal worden verrekend.

Het aandeel in de uitgaven voor gemeenschappelijke verkiezingspropaganda dat wordt aangerekend op het bedrag dat een kandidaat mag besteden, moet evenredig zijn met het aandeel van elke kandidaat in deze propaganda.

§ 5. Wanneer in geval van gelijktijdige verkiezingen een kandidaat op meer dan één lijst staat, dan mogen de in de wetten betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven bedoelde maximumbedragen voor de individuele kandidaten niet samengevoegd worden. Alleen het hoogste maximumbedrag wordt in aanmerking genomen.

§ 6. De bedragen bepaald in de §§ 1, 2, 3 en 3bis worden aangepast aan de schommelingen van de productiekosten van de bij de verkiezingen gebruikte reclametechnieken. De formule daartoe, met als spilindex deze die van kracht is op 1 januari 1994, wordt vastgesteld bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit.

Art. 3

De minister van Binnenlandse Zaken maakt ten laatste zes maanden voor de verkiezingen de overeenkomstig de bepalingen van artikel 2, § 2, 1°, § 3, 1° en § 3bis, 1°, berekende maximumbedragen bekend die door de individuele kandidaten mogen worden uitgegeven.

Art. 4

§ 1. Voor de toepassing van deze wet worden als uitgaven voor verkiezingspropaganda beschouwd, alle uitgaven en financiële verbintenissen voor mondelinge, schriftelijke, auditieve en visuele boodschappen die erop gericht zijn het resultaat van een politieke partij en haar kandidaten

respectief quotum zal worden verrekend.

Het aandeel in de uitgaven voor gemeenschappelijke verkiezingspropaganda dat wordt aangerekend op het bedrag dat een kandidaat mag besteden, moet evenredig zijn met het aandeel van elke kandidaat in deze propaganda.

§ 4. Wanneer in geval van gelijktijdige verkiezingen een kandidaat op meer dan één lijst staat, dan mogen de in de wetten betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven bedoelde maximumbedragen voor de individuele kandidaten niet samengevoegd worden. Alleen het hoogste maximumbedrag wordt in aanmerking genomen.

§ 5. De bedragen bepaald in de §§ 1 en 2 worden aangepast aan de schommelingen van de productiekosten van de bij de verkiezingen gebruikte reclametechnieken. De formule daartoe, met als spilindex deze die van kracht is op 1 januari 1994, wordt vastgesteld bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit.

Art. 3

De minister van Binnenlandse Zaken maakt ten laatste zes maanden voor de verkiezingen de overeenkomstig de bepalingen van artikel 2, § 2, 1°, berekende maximumbedragen bekend die door de individuele kandidaten mogen worden uitgegeven.

Art. 4

§ 1. Voor de toepassing van deze wet worden als uitgaven voor verkiezingspropaganda beschouwd, alle uitgaven en financiële verbintenissen voor mondelinge, schriftelijke, auditieve en visuele boodschappen die erop gericht zijn het resultaat van een politieke partij en haar kandidaten

§ 5

De kandidaat die, in geval van gelijktijdige verkiezingen tegelijk op verschillende lijsten kandideert, mag het hoogste van de onderscheiden toegestane bedragen uitgeven. Hij mag de onderscheiden bedragen evenwel niet samenvoegen. Hij organiseert zijn uitgaven zoals hij het wenst.

De kandidaat die tegelijk kandidaat is voor meer dan een verkiezing, moet voor elke verkiezing waaraan hij deelneemt, een uitgavenaangifte indienen.

Ofwel rekent hij zijn uitgaven aan op de uitgavenaangifte waar het toegestane bedrag het hoogste is, ofwel verdeelt hij ze over elk van zijn aangiften naar gelang van het toegestane bedrag, zonder dat de som van de twee het hoogste maximumbedrag mag overschrijden.

Op elk van die uitgavenaangiften moet hij evenwel een verwijzing naar de andere vermelden, zodat kan worden nagegaan of de toegestane bedragen voor de onderscheiden verkiezingen niet werden samengevoegd.

Teneinde bij gelijktijdige kandidaatstelling — inzonderheid voor de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Raden — het inzagerecht van de kiesgerechtigden te waarborgen, verdient het volgens de Controlecommissie evenwel aanbeveling dat de kandidaat voor beide verkiezingen een enkele aangifte in twee exemplaren opstelt, zonder opsplitsing per verkiezing, die hij indient bij de respectieve voorzitters van de hoofdbureaus van de kiesomschrijvingen waar hij kandidaat was.

Art. 4

§ 1

1. De periode bedoeld in artikel 4, § 1, neemt voor de verkiezingen van 13 juni 1999 een aanvang op 13 maart 1999.

2. De uitgaven en financiële verbintenissen moeten worden aangerekend wanneer ze betrekking hebben op boodschappen met een electoraal karakter, verspreid tijdens de periode van verkiezingspropaganda, zelfs wanneer de uitgaven werden verricht of de financiële verbintenissen werden aangegaan vóór deze periode. De uitgaven opgesomd in artikel 4, § 2, van de wet van 4 juli 1989 en van de wetten van 19 mei 1994 worden niet als uitgaven voor verkiezingspropaganda beschouwd.

gunstig te beïnvloeden en die, naargelang het geval, verricht worden tijdens een periode van drie maanden vóór de verkiezingen georganiseerd met toepassing van artikel 105 van het Kieswetboek of, in het geval van buitengewone verkiezingen, tijdens de periode die aanvangt op de dag van de bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van het koninklijk besluit houdende bijeenroeping van de kiescolleges voor de federale Kamers en eindigt op de dag van de verkiezingen. Indien evenwel, in het geval van buitengewone verkiezingen, de bekendmaking van het bedoelde koninklijk besluit plaatsheeft na de aanvang van de voormelde periode van drie maanden, wordt de inmiddels reeds verstreken termijn meegerekend.

gunstig te beïnvloeden en die verricht worden tijdens een periode van drie maanden vóór de verkiezingen.

gunstig te beïnvloeden en die verricht worden tijdens een periode van drie maanden vóór de verkiezingen georganiseerd in toepassing van de wetgeving betreffende de verkiezing van het Europees Parlement.

3. Met betrekking tot de aanrekening van de uitgaven verricht door een politieke partij, een lijst of een kandidaat voor het gebruik van duurzame goederen (bijvoorbeeld reclameborden, wagens, aanhangwagens ...) teneinde verkiezingscampagne te voeren, moet het volgende onderscheid worden gemaakt :

— in geval van aankoop :

a) de uitgaven zijn verricht vóór de aanvang van de verkiezingsperiode : niet aanrekenbaar op voorwaarde dat door enig rechtsmiddel kan worden bewezen dat die goederen wel degelijk voor het begin van die periode waren aangekocht en dat zij niet met het oog op de verkiezingen waren aangekocht. Bij gebreke van zodanig bewijs moeten die uitgaven worden aangerekend op drie verkiezingen, ongeacht welke, met een minimum van een derde van de uitgave per verkiezing;

b) de uitgaven zijn verricht tijdens de verkiezingsperiode : zij moeten worden aangerekend over drie verkiezingen, ongeacht welke, met een minimum van een derde van de uitgave per verkiezing.

Eigen goederen of goederen die aangekocht zijn voor activiteiten die niets te maken hebben met de verkiezingscampagne, moeten niet worden aangerekend.

Evenzo moeten duurzame goederen waarvan kan worden bewezen dat zij vóór de parlementsverkiezingen van 1991 werden aangekocht, niet als verkiezingsuitgaven worden aangerekend, inzoverre ze inmiddels volledig werden afgeschreven;

— in geval van huur :

De huurprijs van duurzame goederen die met het oog op het voeren van een verkiezingscampagne zijn gehuurd, dient onmiddellijk in zijn totaliteit voor de betrokken verkiezing te worden aangegeven.

4. Met betrekking tot de voorraad oude affiches, oude pamfletten, oude clichés, ... : zij mogen tijdens de periode van verkiezingspropaganda opnieuw worden gebruikt zonder te worden aangerekend op het bedrag van de toegestane uitgaven, op voorwaarde dat de partij, de lijst of de kandidaat aan de hand van een factuur of enig ander rechtsmiddel kan bewijzen dat ze bij de vorige verkiezingen zijn gefactureerd.

5. De kostprijs van specifieke campagnenvormen (manifestaties, recepties, tuinfeesten, ...) dient in rekening te worden gebracht.

De betalende manifestaties aan reële kostprijs vallen niet onder deze bepaling, evenmin als verkiezingsdebatten, al dan niet georganiseerd door derden, waaraan kandidaten van verschillende politieke partijen deelnemen. Deze regel geldt eveneens voor bijeenkomsten waarop alleen partijmilitanten zijn uitgenodigd.

Indien het de deelnemers aan een verkiezingsbijeenkomst vrij staat zelf de toegangsprijs te bepalen, dan dient dit als een gift te worden beschouwd in de zin van artikel 16bis van de wet van 4 juli 1989 of van artikel 11 van de wetten van 19 mei 1994.

Met betrekking tot de telefooncampagnes dienen de kosten aan de hand van facturen te worden bewezen.

Indien er daartoe speciaal afgehuurde telefoonlijnen worden gebruikt, volstaat het de factuur daarvan voor te leggen.

Worden de bestaande lijnen gebruikt, dan zal het bewijs van de kosten die specifiek voor de verkiezingscampagne werden gemaakt, moeten blijken uit het verschil tussen de facturen die betrekking hebben op gesprekken respectievelijk tijdens de verkiezingscampagne en tijdens eenzelfde non-electorale referentieperiode.

De kosten van de gesprekken moeten dus als verkiezingsuitgaven worden aangerekend.

Het spreekt vanzelf dat telefooncampagnes die door een onderneming of een openbare instelling worden georganiseerd, volstrekt verboden zijn.

Een telefooncampagne gevoerd door een ploeg vrijwilligers of door de kandidaat zelf, is echter niet in strijd met de wet.

De kostprijs van internettoepassingen dient niet te worden aangegeven, tenzij hij gefactureerd werd voor de aanmaak van verkiezingspropaganda (bijvoorbeeld de creatie tegen betaling van een website of van verkiezingspropaganda met het oog op verzending via e-mail door een gespecialiseerde onderneming).

6. Er wordt door de Controlecommissie aan herinnerd dat de partijen, lijsten en kandidaten geen verkiezingscampagne mogen voeren met medewerking van ministeriële kabinetten, instellingen en besturen op federaal niveau of op het niveau van de gemeenschappen, de gewesten, de provincies of de gemeenten, of met medewerking van openbare instellingen of openbare diensten.

7. Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen regelmatig wederkerende of periodieke festiviteiten en niet-periodieke evenementen :

— *periodieke evenementen* :

Festiviteiten die sinds verscheidene jaren rond hetzelfde tijdstip en om dezelfde redenen worden georganiseerd, worden beschouwd als periodieke evenementen : het jaarlijks feest van een politiek mandataris, de steuntombola voor de gemeente, het jaarlijks bal van de plaatselijke afdeling, sport- of culturele manifestaties, ...

Die evenementen worden geacht niet met het oog op verkiezingspropaganda te worden georganiseerd. Het is louter toeval dat zij in een verkiezingsperiode plaatsvinden.

Daarom moet in beginsel geen enkele uitgave als verkiezingsuitgave worden aangerekend.

Zo moeten de uitgaven die periodiek worden verricht in het kader van de normale partijwerking op nationaal en/of lokaal niveau en op het niveau van de kandidaten (bijvoorbeeld voor de organisatie van een tombola of een bal, voor de uitgave van tijdschriften, 1 mei, ...) en die in de periode van verkiezingspropaganda vallen, niet als verkiezingsuitgaven worden beschouwd wanneer ze aan twee voorwaarden voldoen :

- a) de uitgaven mogen geen kennelijk electorale bedoeling hebben;
- b) ze moeten een regelmatig en wederkerend karakter hebben. De periodiciteit wordt beoordeeld aan de hand van een referentieperiode van twee jaar voorafgaand aan de campagneperiode.

Die beginselen zijn eveneens van toepassing op de uitgaven die in het kader van hun jaarlijkse programma worden verricht door nevenorganisaties waarin de kandidaten een leidende rol spelen.

De uitgaven voor reclame of propaganda die in vergelijking met het gewone verloop van het evenement kennelijk uitzonderlijk zijn, worden bij wijze van uitzondering wel als verkiezingsuitgaven aangerekend.

Er zij nog opgemerkt dat het verbod op het verspreiden van geschenken en gadgets ook in het kader van die periodieke evenementen moet worden geëerbiedigd (cf. artikel 5).

— *niet-periodieke evenementen* :

De wet verbiedt de plaatselijke afdelingen, de kandidaten of andere personen niet om bijzondere evenementen te organiseren, zelfs al passen die evenementen duidelijk in een electorale campagne of strekken ze ertoe de actie van een partij of een lijst te steunen.

Er mogen altijd bals of soupers worden georganiseerd. Bij die gelegenheid kan een lijst trouwens bij de militanten financiële steun inzamelen door dranken of maaltijden te verkopen.

Die niet-periodieke evenementen worden echter geacht te worden georganiseerd om verkiezingspropaganda te voeren. Daarom moeten in een dergelijk geval bepaalde uitgaven als verkiezingsuitgaven worden aangerekend.

In dat verband worden als verkiezingsuitgaven beschouwd :

- de uitgaven voor reclame, bijvoorbeeld voor affiches, krantenadvertenties, ...;
- uitnodigingen.

Als verkiezingsuitgaven worden eveneens beschouwd, alle andere uitgaven die de inkomsten overschrijden welke tijdens de desbetreffende avond werden verworven (met andere woorden, als er een tekort is).

De inkomsten en winsten worden op hun beurt als verkiezingsinkomsten beschouwd en kunnen met name worden opgenomen in de aangifte betreffende de herkomst van de gelden. Er zij echter aan herinnerd dat alleen giften van particulieren zijn toegestaan en dat zij geen belastingvrijstelling meer genieten.

Tot slot zijn reclamefolders, die naar aanleiding van een evenement worden gedrukt en waarvan de ingelaste bladzijden tegen marktprijzen worden gekocht, niet verboden.

Als die folders echter in het kader van periodieke evenementen worden uitgegeven, moet de daaraan verbonden uitgave niet als een verkiezingsuitgave worden aangerekend, tenzij de folder verkiezingspropaganda bevat.

Als die folders echter voor een niet-periodiek evenement worden uitgegeven, moet het daaruit voortvloeiende tekort als een verkiezingsuitgave worden aangerekend.

8. Een kandidaat die nooit sociaal dienstbetoon heeft gedaan en tijdens de sperperiode voor de verkiezingen via de pers aankondigt dat hij zitdagen zal houden, moet die aankondiging als verkiezingsuitgave aanrekenen. De zitdagen werden vroeger immers niet gehouden en zijn bijgevolg niet recurrent.

9. Een organisatie die een bladzijde koopt in een dagblad, een reclameruimte huurt of een folder verspreidt om een partij, een lijst of een kandidaat te steunen of er kritiek op uit te oefenen, valt onder toepassing van de wet en wel om twee redenen :

— Als derde doet die organisatie een verkiezingsuitgave voor een partij, een lijst of een kandidaat. Derhalve moet die uitgave worden aangerekend aan die partij, die lijst of die kandidaat.

— Zodoende handelt die organisatie in strijd met het verbod opgelegd door artikel 16bis van de wet van 4 juli 1989 of artikel 11 van de wetten van 19 mei 1994.

De kostprijs van publicaties en mededelingen aan de leden, die in het kader van de normale en regelmatige activiteiten van de organisatie in de zin van artikel 4, § 2, 2°, van de voormelde wetten plaatsvinden, moet daarentegen niet als verkiezingsuitgave worden aangerekend.

10. Ook negatieve propaganda vormt een verkiezingsuitgave. Een kandidaat die aldus een folder tegen een andere kandidaat drukt en verspreidt, moet die folder als uitgave voor verkiezingspropaganda aanrekenen op zijn toegestane bedrag.

11. De Controlemcommissie wijst erop dat het gebruik van bestanden voor andere doeleinden dan die waarvoor ze zijn gecreëerd, geregeld is door de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens.

§ 2. Als uitgaven voor verkiezingspropaganda worden niet beschouwd :

1° het verlenen van persoonlijke, niet daartoe bezoldigde diensten evenals het gebruik van een persoonlijk voertuig;

2° de publicatie in een dagblad of periodiek van redactionele artikels op voorwaarde dat die publicatie op dezelfde wijze en volgens dezelfde regels geschiedt als buiten de verkiezingsperiode, zonder betaling, beloning, of belofte van betaling of van beloning en dat het niet gaat om een dagblad of periodiek, speciaal uitgegeven ten behoeve van of met het oog op de verkiezingen en dat de verspreiding en de frequentie van de publicatie dezelfde zijn als buiten de verkiezingsperiode;

3° de uitzending over radio of televisie van programma's met berichten of commentaren, op voorwaarde dat die uitzendingen op dezelfde wijze en volgens dezelfde regels geschieden als buiten de verkiezingsperiode, zonder betaling, beloning, of belofte van betaling of van beloning;

4° de uitzending of reeks van uitzendingen over radio of televisie van verkiezingsprogramma's, op voorwaarde dat vertegenwoordigers van de in artikel 1 bedoelde politieke partijen aan die uitzendingen kunnen deelnemen;

5° de uitzending over radio of televisie van verkiezingsprogramma's, op voorwaarde dat het aantal en de duur ervan worden bepaald op grond van het aantal vertegenwoordigers van de politieke partijen in de wetgevende vergaderingen.

§ 3. Vervangen door artikel 4bis (zie *infra*).

§ 4. De uitgaven en financiële verbintenissen voor goederen, leveringen en diensten die onder toepassing van § 1 vallen, moeten tegen de geldende marktprijzen worden verrekend.

§ 2. Als uitgaven voor verkiezingspropaganda worden niet beschouwd :

1° het verlenen van persoonlijke, niet daartoe bezoldigde diensten evenals het gebruik van een persoonlijk voertuig;

2° de publicatie in een dagblad of periodiek van redactionele artikels op voorwaarde dat die publicatie op dezelfde wijze en volgens dezelfde regels geschiedt als buiten de verkiezingsperiode, zonder betaling, beloning, of belofte van betaling of van beloning en dat het niet gaat om een dagblad of periodiek, speciaal uitgegeven ten behoeve van of met het oog op de verkiezingen en dat de verspreiding en de frequentie van de publicatie dezelfde zijn als buiten de verkiezingsperiode;

3° de uitzending over radio of televisie van programma's met berichten of commentaren, op voorwaarde dat die uitzendingen op dezelfde wijze en volgens dezelfde regels geschieden als buiten de verkiezingsperiode, zonder betaling, beloning, of belofte van betaling of van beloning;

4° de uitzending of reeks van uitzendingen over radio of televisie van verkiezingsprogramma's, op voorwaarde dat vertegenwoordigers van de in artikel 1 bedoelde politieke partijen aan die uitzendingen kunnen deelnemen;

5° de uitzending over radio of televisie van verkiezingsprogramma's, op voorwaarde dat het aantal en de duur ervan worden bepaald op grond van het aantal vertegenwoordigers van de politieke partijen in de wetgevende vergaderingen.

§ 3. Zie *infra*.

§ 4. De uitgaven en financiële verbintenissen voor goederen, leveringen en diensten die onder toepassing van § 1 vallen, moeten tegen de geldende marktprijzen worden verrekend.

§ 2. Als uitgaven voor verkiezingspropaganda worden niet beschouwd :

1° het verlenen van persoonlijke, niet daartoe bezoldigde diensten evenals het gebruik van een persoonlijk voertuig;

2° de publicatie in een dagblad of periodiek van redactionele artikels op voorwaarde dat die publicatie op dezelfde wijze en volgens dezelfde regels geschiedt als buiten de verkiezingsperiode, zonder betaling, beloning, of belofte van betaling of van beloning en dat het niet gaat om een dagblad of periodiek, speciaal uitgegeven ten behoeven van of met het oog op de verkiezingen en dat de verspreiding en de frequentie van de publicatie dezelfde zijn als buiten de verkiezingsperiode;

3° de uitzending over radio of televisie van programma's met berichten of commentaren, op voorwaarde dat die uitzendingen op dezelfde wijze en volgens dezelfde regels geschieden als buiten de verkiezingsperiode, zonder betaling, beloning, of belofte van betaling of van beloning;

4° de uitzending of reeks van uitzendingen over radio of televisie van verkiezingsprogramma's, op voorwaarde dat vertegenwoordigers van de (in artikel 1 bedoelde) politieke partijen aan die uitzendingen kunnen deelnemen;

5° de uitzending over radio of televisie van verkiezingsprogramma's, op voorwaarde dat het aantal en de duur ervan worden bepaald op grond van het aantal vertegenwoordigers van de politieke partijen in de wetgevende vergaderingen.

§ 3. Zie *infra*.

§ 4. De uitgaven en financiële verbintenissen voor goederen, leveringen en diensten die onder toepassing van § 1 vallen, moeten tegen de geldende marktprijzen worden verrekend.

§ 2

1. Onder persoonlijke, niet daartoe bezoldigde diensten worden verstaan, de door vrijwilligers — bijvoorbeeld partijmilitanten — verrichte prestaties inzake verkiezingspropaganda (bijvoorbeeld een vrijwilliger die met een wagen met verkiezingsaffiches rondtoert, borden met affiches in zijn tuin plaatst enz.).

2. De loonlast van de individuele medewerkers van de parlementsleden en van de fractiemedewerkers in de brede zin van het woord dient niet in rekening te worden gebracht, evenmin als het volbrengen van een stage door studenten bij een politieke partij tijdens de verkiezingsperiode.

3. Persoonlijke (dat wil zeggen door particulieren geleverde), niet-betaalde prestaties, alsmede het gebruik van een eigen wagen worden niet als verkiezingspropaganda beschouwd.

4. De zogenaamde uitzendingen door derden op de openbare omroep, voorzover ze tijdens de verkiezingsperiode mogen worden geprogrammeerd, dienen niet in rekening te worden gebracht.

§ 4

De verkiezingsuitgaven moeten tegen de geldende marktprijs worden geboekt en worden verrekend met het bedrag van de toegestane uitgaven, dat wil zeggen tegen een redelijke prijs, berekend naar gelang van de specifieke omstandigheden van de levering.

Wanneer de prijs die werkelijk door de kandidaat wordt betaald, lager ligt dan de gewone prijs, moeten de kosten van (bijvoorbeeld) de pamfletten worden geboekt tegen de normale prijs en niet tegen de werkelijk betaalde prijs.

De verwijzing naar de marktprijs in artikel 4 heeft net tot doel te voorkomen dat kandidaten door verdoken sponsoring meer kunnen uitgeven dan in normale omstandigheden.

De verwijzing naar de marktprijs sluit echter niet uit dat op commerciële basis kortingen kunnen worden gegeven wegens de omvang van de bestelling.

Art. 4bis

§ 1. De Controlecommissie wordt belast met de toetsing, ongeacht het gebruikte mediakanaal, van alle voor het publiek bestemde mededelingen en voorlichtingscampagnes van de federale regering of een of meer van haar leden, van de gemeenschaps- en gewestregeringen of een of meer van hun leden, van de colleges bedoeld in artikel 60 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen of een of meer van hun leden, van een of meer gewestelijke staatssecretarissen bedoeld in artikel 41 van dezelfde bijzondere wet, van de voorzitters van de federale Kamers, van de voorzitters van de gemeenschaps- of gewestraden en van de voorzitters van de verenigde vergadering en van de taalgroepen bedoeld in artikel 60 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen, waartoe deze niet op grond van een wettelijke of bestuursrechtelijke bepaling verplicht zijn en die direct of indirect met overheidsgeld worden gefinancierd.

§ 2. De federale regering of een of meer van haar leden, de gemeenschaps- of gewestregeringen of een of meer van hun leden, de colleges bedoeld in artikel 60 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen of een of meer van hun leden, een of meer gewestelijke staatssecretarissen bedoeld in artikel 41 van dezelfde wet, de voorzitters van de federale Kamers, de voorzitters van de gemeenschaps- of gewestraden en de voorzitters van de verenigde vergadering en van de taalgroepen bedoeld in artikel 60 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen die een mededeling of een voorlich-

§ 3. Artikel 4bis van de wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezingen van de federale Kamers, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen is van toepassing voor de uitgaven voor verkiezingspropaganda voor de verkiezing van de in artikel 1, 1°, bedoelde raden.

§ 3. Artikel 4bis van de wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezingen van de federale Kamers, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen is van toepassing voor de uitgaven voor verkiezingspropaganda voor de verkiezing van het Europees Parlement.

Artikel 16*bis* van de wet van 4 juli 1989 en artikel 11 van de wetten van 19 mei 1994 verbieden de kandidaten giften van ondernemingen te aanvaarden. Die verboden giften kunnen niet alleen bestaan uit geldmiddelen of andere goederen, maar ook uit het verlenen van kosteloze diensten of het verlenen van diensten aan een prijs die kennelijk lager ligt dan de marktprijs.

De geldende marktprijs geldt eveneens voor publicaties in zuilgebonden periodieken, in zoverre ze uiteraard niet onder artikel 4, § 2, 2°, ressorteren.

tingscampagne als bedoeld in § 1 wens te verspreiden dan wel te voeren, moeten vooraf een synthesesnota bij de Controlecommissie indienen.

In die nota worden de inhoud, de redenen, de gebruikte middelen, de totale kostprijs en de voor de mededeling of de voorlichtingscampagne geraadpleegde firma's vermeld.

Uiterlijk vijftien dagen na de indiening van de synthesesnota brengt de Controlecommissie een niet-bindend advies uit.

Het advies is ongunstig als de mededeling of de campagne er geheel of ten dele toe strekt het persoonlijke imago van een of meer leden van de in § 1 bedoelde instellingen of het imago van een politieke partij te verbeteren.

Spreekt de Commissie zich niet uit binnen de voorgeschreven termijn van vijftien dagen, dan wordt zij geacht een gunstig advies te hebben uitgebracht.

§ 3. Binnen vijftien dagen na het verschijnen of het verspreiden van de mededeling of de voorlichtingscampagne neemt de Controlecommissie, op verzoek van een derde van de leden van elke taalgroep, het dossier waarover zij een ongunstig advies heeft uitgebracht, in behandeling.

De Controlecommissie is eveneens en volgens dezelfde procedure gevat als de inhoud van de mededeling of van de voorlichtingscampagne werd gewijzigd ten opzichte van wat in de synthesesnota was vermeld.

§ 4. Als de mededeling of de voorlichtingscampagne ertoe strekt het persoonlijke imago te verbeteren van een of meer leden van de federale regering, van een of meer leden van de gemeenschaps- of gewestregeringen, van een of meer leden van de colleges bedoeld in artikel 60 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen, van een of meer gewestelijke staatssecretarissen bedoeld in artikel 41 van dezelfde bijzondere wet, van de voorzitters van de federale Kamers, van de voorzitters van de gemeenschaps- of gewestrazen of van de voorzitters van de verenigde vergadering en van de

taalgroepen bedoeld in artikel 60 van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen of het imago van een politieke partij, rekent de Commissie de kosten van de mededeling of campagne aan op de uitgaven van de betrokkenen voor de eerstvolgende verkiezingen waaraan zij deelnemen.

Ingeval het in dit artikel bedoelde advies van de Controlecommissie niet is gevraagd, wordt de kostprijs van de mededeling of van de campagne van rechtswege aangerekend op de uitgaven van de betrokkenen voor de eerstvolgende verkiezingen waaraan zij deelnemen. Daartoe neemt de Controlecommissie de zaak ambtshalve in behandeling.

De Commissie moet uiterlijk een maand nadat de zaak bij haar aanhangig is gemaakt, een met redenen omklede beslissing nemen, met inachtneming van de rechten van de verdediging.

De Controlecommissie beslist bij gewone meerderheid van stemmen in elke taalgroep.

De beslissing wordt binnen zeven dagen ter kennis gebracht van de betrokkenen.

Ze wordt in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt.

Art. 5

§ 1. Gedurende de termijn bepaald bij artikel 4, § 1, mogen de politieke partijen en de kandidaten, evenals derden die propaganda wensen te maken voor politieke partijen of kandidaten :

1° geen gebruik maken van commerciële reclameborden of affiches;

1°*bis* geen gebruik maken van niet-commerciële reclameborden of affiches groter dan 4 m²;

Art. 5

§ 1. Tijdens de drie maanden die aan de datum van de verkiezingen voorafgaan, mogen de politieke partijen en de kandidaten, evenals derden die propaganda wensen te maken voor politieke partijen of kandidaten :

1° geen gebruik maken van commerciële reclameborden of affiches;

1°*bis* geen gebruik maken van niet-commerciële reclameborden of affiches groter dan 4 m²;

Art. 5

§ 1. Tijdens de drie maanden die aan de datum van de verkiezingen voorafgaan, mogen de politieke partijen en de kandidaten, evenals derden die propaganda wensen te maken voor politieke partijen of kandidaten :

1° geen gebruik maken van commerciële reclameborden of affiches;

1°*bis* geen gebruik maken van niet-commerciële reclameborden of affiches groter dan 4 m²;

Art. 5

§ 1, 1° en 1°bis

Reclameborden of affiches

De wet verbiedt het gebruik van commerciële reclameborden of affiches, dat wil zeggen affiches op reclameborden die gewoonlijk voor commerciële doeleinden worden verhuurd.

Borden of spandoeken die aangekocht of gehuurd zijn om enkel tijdens de verkiezingscampagne te worden opgesteld (bijvoorbeeld in de tuin van een militant) met een niet-commerciële affichering, vallen niet onder het verbod op voorwaarde dat voor de plaatsing van deze borden of spandoeken geen tegenprestatie wordt gevraagd. De koop- of de huurprijs dient daarentegen wel te worden aangegeven. Wat de afschrijving van de koopprijs betreft, wordt verwezen naar de commentaar op artikel 4, § 1.

Het spreekt voor zich dat wild afficheren op reclamepanelen verboden is op grond van artikel 5 van deze wet en de gemeentereglementen.

De wet staat daarentegen wel privé-affiches tot 4 m² toe.

Privé-affiches zijn affiches aangebracht op dragers waarvoor geen tegenprestatie moet worden geleverd, zoals op borden die daartoe door de gemeenten worden geplaatst, of affiches die kosteloos bij partijmilitanten worden aangebracht.

Panelen of affiches van meer dan 4 m² mogen niet worden gesplitst.

Affiches die kosteloos mogen worden aangebracht op de wagen van een particulier, worden beschouwd als privé-affiches, net zoals de affiches aangebracht op aanhangwagens die kosteloos mogen worden gebruikt.

2° geen geschenken of gadgets
verspreiden.

2° geen geschenken of gadgets
verspreiden.

2° geen geschenken of gadgets
verspreiden.

De kosten voor privé-affiches moeten door de partij, de lijst of de kandidaat worden aangerekend met het toegestane bedrag van zijn of haar verkiezingsuitgaven.

Aangekochte roterende reclameborden vallen niet onder het in artikel 5, § 1, bepaalde verbod.

§ 1, 2°

Geschenken en gadgets

— Als gadgets dienen te worden beschouwd : ballons, balpennen, kaartspelen, agenda's, plastic zakken, natuurproducten (onder meer appels, bloemen, ...) enz. Het verspreiden ervan is strikt verboden.

— Drukwerk (op papier) met een politieke boodschap, illustrerend of opiniërend ten aanzien van de verkiezingen en de kandidaten voor die verkiezingen, is geen gadget of geschenk. Dergelijk drukwerk mag worden verspreid; de kosten ervan moeten gewoon worden aangerekend op het bedrag van de toegestane uitgaven. Kandidaten die bijvoorbeeld boeken waarin ze hun politieke visie uiteenzetten, ronddelen, moeten ofwel de verkoopprijs ofwel de productieprijs aangeven naargelang het boek al dan niet reeds in de handel te koop werd gesteld.

De wet hanteert dus het criterium dat drukwerk geen gadget is, in tegenstelling tot de giften in natura. De bovenvermelde opsomming van gadgets is natuurlijk niet limitatief.

Een cassette of een CD met muziekopnames, of een diskette, waarop de naam van een kandidaat is vermeld, is een gadget die niet mag worden verspreid. Wanneer op de cassette, de CD of de diskette uitsluitend een onuitwisbare politieke boodschap staat, gaat het evenwel niet om een gadget.

— De wet verbiedt niet dat gadgets worden verkocht, voorzover daarbij de wet betreffende de handelspraktijken wordt nageleefd en de verkoop tegen marktprijzen geschiedt.

Wanneer een onderneming een gadget boven de marktprijs aankoopt, wordt zulks beschouwd als een gift aan de kandidaat en kunnen de onderneming en de kandidaat hiervoor zwaar worden gestraft.

— De term « verspreiden » heeft ook betrekking op het al dan niet op naam verzenden van gadgets, wat eveneens verboden is.

— Zelfs indien aan de hand van een factuur kan worden bewezen dat de gadgets zijn aangekocht vóór de aanvang van de periode van verkiezingspropaganda, blijft het verbod op de verspreiding van gadgets tijdens de campagneperiode gelden.

— Giften in natura, bijvoorbeeld het aanbieden van een drankje en/of een hapje op een privé-bijeenkomst (dus bij activiteiten met een strikt besloten karakter), worden niet als een door artikel 5, § 1, 2°, verboden geschenk beschouwd. De kostprijs hiervan moet enkel worden aangerekend indien de bijeenkomst een electorale doelstelling heeft en een publiek karakter, zoals een persconferentie (zie ook de commentaar bij artikel 4, § 1, op blz. 17, punt 5). Wanneer de partij, de lijst of de kandidaat echter dergelijke uitgaven te haren of te zijnen laste neemt, moeten deze hem of haar als verkiezingsuitgaven worden aangerekend.

Ten slotte zij gewezen op :

1. De door de minister van Binnenlandse Zaken gegeven omschrijving van het begrip « gadget » tijdens de bespreking in de Senaatscommissie van de wet van 7 juli 1994 met betrekking tot de verkiezingsuitgaven voor de lokale verkiezingen.

« De minister is van oordeel dat er sprake is van een gadget als men te maken heeft met een voorwerp waarvan degene die het uitdeelt, hoopt dat degene die het ontvangt het later zal aanwenden voor het normale gebruik waarvoor het is bestemd en bij die gelegenheid telkens opnieuw de boodschap zal zien die op het voorwerp is aangebracht.

Als een kandidaat daarentegen een kaartje verspreidt van hetzelfde formaat als een kalendertje, maar met zijn foto en de dagen en uren van zijn spreekuren, dan gaat het duidelijk om een politieke boodschap » (Gedr. Stuk, Senaat, 1993-1994, n° 1092/2, blz. 12).

2. De artikelen 184 en 185 van het Kieswetboek

Artikel 184 van het Kieswetboek

« Met geldboete van 26 frank tot 200 frank wordt gestraft hij die aan kiezers, onder voorwendsel van reis- of verblijfsvergoeding, een som geld of enige waarde geeft, aanbiedt of belooft.

Dezelfde straf wordt ook toegepast op hem die ter gelegenheid van een verkiezing aan kiezers eetwaren of drank geeft, aanbiedt of belooft.

Dezelfde straf wordt ook toegepast op de kiezer die een gift, aanbod of belofte aanneemt.

Herbergiers, drankslijters of andere handelaars zijn niet ontvankelijk om in rechte betaling te vorderen van verbruikskosten die ter gelegenheid van de verkiezing gemaakt zijn. »

§ 2. Voor dezelfde periode bepaalt de Koning, bij een in Ministerraad overlegd besluit, de algemene regels inzake de modaliteiten betreffende het aanbrengen van verkiezingsaffiches en het organiseren van gemotoriseerde optochten.

Art. 6

Bij het aanvragen van een lijstnummer leggen de politieke partijen een schriftelijke verklaring neer houdende de verplichting tot aangifte van hun verkiezingsuitgaven. Zij verbinden er zich bovendien toe de herkomst van de geldmiddelen aan te geven en daarbij de identiteit van de natuurlijke personen die giften van 5 000 frank en meer hebben gedaan, te registreren.

§ 2. Voor dezelfde periode bepaalt de Koning, bij een in Ministerraad overlegd besluit, de algemene regels betreffende het aanbrengen van verkiezingsaffiches en het organiseren van gemotoriseerde optochten.

Art. 6

Bij het aanvragen van een lijstnummer leggen de politieke partijen een schriftelijke verklaring neer houdende de verplichting tot aangifte van hun verkiezingsuitgaven. Zij verbinden zich er bovendien toe de herkomst van de geldmiddelen aan te geven en daarbij de identiteit van de natuurlijke personen die giften van 5 000 frank en meer hebben gedaan, te registreren.

§ 2. Voor dezelfde periode bepaalt de Koning, bij een in Ministerraad overlegd besluit, de algemene regels betreffende het aanbrengen van verkiezingsaffiches en het organiseren van gemotoriseerde optochten.

Art. 6

Bij het aanvragen van een lijstnummer leggen de politieke partijen een schriftelijke verklaring neer houdende de verplichting tot aangifte van hun verkiezingsuitgaven. Zij verbinden er zich bovendien toe de herkomst van de geldmiddelen aan te geven en daarbij de identiteit van de natuurlijke personen die giften van 5 000 frank en meer hebben gedaan, te registreren.

Artikel 185 van het Kieswetboek

« Als dader van de wanbedrijven, in de vier vorige artikelen omschreven, wordt gestraft hij die geld geeft om ze te plegen, wetend waarvoor het moet dienen, of opdracht geeft om in zijn naam het aanbod, de belofte of de bedreiging te doen. »

*
* *

Opmerkingen met betrekking tot het verkiezingsdrukwerk (voorheen artikel 5, § 2, van de wet van 4 juli 1989, inmiddels opgeheven)

1. De reglementering van De Post inzake verkiezingsdrukwerken gaat als bijlage bij dit vademecum.

2. Met betrekking tot de portvrijdom stelt de Controlecommissie voor dat de betrokken parlementsleden hiervan in het kader van hun dienstbetoon geen gebruik zouden maken om hun verkiezingscampagne te voeren.

3. Ingeval verkiezingspropaganda onder gesloten omslag door dragers aan de geadresseerden wordt bezorgd, dient alleen de prijs van het drukwerk en eventueel de vergoeding van de persoon die de brieven heeft rondgedragen, te worden aangerekend.

De portokosten verbonden aan de verzending van uitnodigingen op verkiezingsbijeenkomsten die na 12 maart 1999 plaatshebben, worden als verkiezingsuitgave beschouwd, ongeacht of de uitnodigingen vóór of na 13 maart zijn verstuurd.

4. Met betrekking tot de gezamenlijke mailings kan worden verwezen naar de commentaar bij artikel 2, § 4 (cf. *litera* b op blz. 11).

5. Het verzenden van gesloten en op naam geadresseerde brieven mag niet worden gecontroleerd om na te gaan of het om verkiezingspropaganda gaat, aangezien deze zending wordt beschermd door het briefgeheim en het recht op inachtneming van de persoonlijke levenssfeer.

Er moet evenwel op worden gewezen dat wanneer die brieven eenmaal in ontvangst zijn genomen, zij niet meer aan de verzender maar aan de geadresseerde toebehoren. Deze laatste kan de brief dus openbaar maken indien hij zulks wenst.

De uitoefening van de controle wordt dus door het briefgeheim weliswaar gehinderd maar niet definitief onmogelijk gemaakt.

De kandidaten moeten er dus voor zorgen dat zij de gesloten en op naam geadresseerde brieven van hun campagne in de aangifte van hun verkiezingsuitgaven opnemen.

§ 2

Bij brief van 11 maart 1999 heeft de minister van Binnenlandse Zaken de Controlecommissie laten weten geen initiatief te zullen nemen met het oog op de uitvaardiging van het in artikel 5, § 2, geïndiceerde koninklijk besluit.

De Controlecommissie drukt in ieder geval de wens uit dat er niet wordt geafficheerd op goederen die tot het publieke domein behoren of eigendom zijn van intercommunales (al dan niet met hun goedkeuring). De bedoeling is « wildplakken » te verhinderen.

Met betrekking tot het overplakken of vernietigen van verkiezingsaffiches, stelt de Controlecommissie dat de kosten voor herstelling of het aanbrengen van nieuwe affiches niet in rekening moeten worden gebracht.

Art. 6

a) Teneinde het inzagerecht van alle kiesgerechtigden te waarborgen, dienen de politieke partijen die aan de op 13 juni 1999 georganiseerde verkiezingen deelnemen, hun enige aangifte van hun verkiezingsuitgaven en van de herkomst van de geldmiddelen, zonder uitsplitsing per verkiezing, in te dienen op de volgende plaatsen :

1. voor de verkiezingen van de federale Kamers, bij de voorzitter van het hoofdbureau van de kieskring voor de verkiezing van de Kamer van volksvertegenwoordigers, in wiens rechtsgebied de hoofdzetel van de partij gevestigd is, en bij de voorzitter van het collegehoofdbureau van, naar gelang van het geval, het Nederlandse kiescollege te Mechelen en het Franse kiescollege te Namen voor de verkiezing van de Senaat;
2. voor de verkiezingen van de Raden, bij de voorzitter van het hoofdbureau :
 - van de kieskring Mechelen-Turnhout voor de verkiezing van de Vlaamse Raad;
 - van de kieskring Namen voor de verkiezing van de Waalse Gewestraad;
 - van de kieskring Brussel voor de verkiezing van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad;

De schriftelijke verklaring, de aangifte van de uitgaven en de verklaring betreffende de herkomst van de geldmiddelen worden gesteld op daartoe bestemde formulieren en worden door de aanvragers ondertekend.

Deze formulieren worden door de minister van Binnenlandse Zaken ter beschikking gesteld.

Art. 7 tot 11

Deze artikelen bevatten een wijziging van het Kieswetboek.

Art. 94ter

§ 1. De voorzitters van de in artikel 94 bedoelde hoofdbureaus van de kieskring en de voorzitters van de in artikel 94bis bedoelde collegehoofdbureaus maken, ieder wat hem betreft, een verslag op van de uitgaven die de kandidaten en de politieke partijen voor verkiezingspropaganda hebben gedaan.

Bij het opmaken van hun verslag kunnen de voorzitters alle inlichtingen en nadere aanvullingen opvragen die daartoe noodzakelijk zijn.

§ 2. De verslagen moeten binnen zestig dagen na de datum van de verkiezingen in vier exemplaren worden opgemaakt. Twee exemplaren worden door de voorzitter van het hoofdbureau bewaard en twee exemplaren worden bij de voorzitters van de Controlemissie neergelegd. Het verslag wordt opgesteld op daartoe bestemde formulieren die door de minister van Binnenlandse Zaken ter beschikking worden gesteld.

Een exemplaar van het verslag wordt vanaf de zestigste dag na de verkiezingen ter griffie van de rechtbank van eerste aanleg of van het vrederecht gedurende vijftien dagen ter inzage gelegd van alle kiesgerechtigden van de betrokken

De schriftelijke verklaring, de aangifte van de uitgaven en de verklaring betreffende de herkomst van de geldmiddelen worden gesteld op daartoe bestemde formulieren en worden door de aanvragers ondertekend.

Deze formulieren worden door de minister van Binnenlandse Zaken ter beschikking gesteld.

Art. 7

De artikelen 94ter, 107, achtste lid, 116, § 6, 119ter en 125, vierde lid, van het Kieswetboek zijn van overeenkomstige toepassing op de verkiezing van de Vlaamse Raad, de Raad van het Waalse Gewest, de Brusselse Hoofdstedelijke Raad en de Raad van de Duitstalige Gemeenschap.

De schriftelijke verklaring, de aangifte van de uitgaven en de verklaring betreffende de herkomst van de geldmiddelen worden gesteld op daartoe bestemde formulieren en worden door de aanvragers ondertekend.

Deze formulieren worden door de minister van Binnenlandse Zaken ter beschikking gesteld.

Art. 7

De artikelen 94ter, 107, achtste lid, 116, § 6, 119ter en 125, vierde lid, van het Kieswetboek zijn van overeenkomstige toepassing.

— van de kieskring Eupen voor de verkiezing van de Raad van de Duitstalige Gemeenschap;

3. voor de verkiezing van het Europees Parlement, bij de voorzitter van het collegehoofdbureau van, naar gelang van het geval, het Nederlandse kiescollege te Mechelen, het Franse kiescollege te Namen en het Duitstalige kiescollege te Eupen.

Het is wel te verstaan dat alle kiesgerechtigden, inzonderheid wat de verkiezingen van de Raden betreft, inzage moeten kunnen krijgen van de aangiften van de politieke partijen.

Bij de aangifte van de verkiezingsuitgaven moet de politieke partij een lijst voegen met opgave van de kandidaten die :

— als boegbeeld naar voren zijn geschoven. Hierbij moet het bedrag worden vermeld dat per boegbeeld is gespendeerd (cf. artikel 2, § 1);

— van de partij bedragen hebben ontvangen in het kader van de 25 % – 10 % regel. Ook hier moeten de bedragen individueel worden vermeld (cf. artikel 2, § 1);

— als bijkomende kandidaat aangewezen zijn die gerechtigd zijn het variabele maximumbedrag uit te geven (cf. artikel 2).

b) Het model van de formulieren bedoeld in artikel 6, werd vastgesteld bij het ministerieel besluit van 2 maart 1999 (*Belgisch Staatsblad* van 23 maart 1999).

Art. 7 tot 11 van de wet van 4 juli 1989 en art. 7 van de wetten van 19 mei 1994

1. Met betrekking tot de aangiften van de verkiezingsuitgaven van de politieke partijen (nationaal secretariaat) wordt verwezen naar de commentaar bij artikel 6.

2. De voorzitters van de kieskring- en collegehoofdbureaus hebben het recht om bij het opmaken van hun verslag facturen op te vragen in verband met de gedane verkiezingsuitgaven.

kieskring, op vertoon van hun oproepingsbrief voor de verkiezingen.

De verslagen en de opmerkingen van de kandidaten en kiesgerechtigden worden vervolgens door de voorzitters aan de Controlecommissie toegezonden.

Art. 107, achtste lid

Deze oproepingsbrieven vermelden de dag waarop en het lokaal waarin de kiezer moet stemmen, de te verrichten benoemingen, de uren van opening en sluiting van het stembureau; zij herinneren aan hetgeen bij de artikelen 94ter, § 1, eerste lid, en § 2, tweede lid, en 130, eerste lid, 3°, wordt bepaald. De oproepingsbrieven, overeenkomstig het model dat bij koninklijk besluit te bepalen is, vermelden de naam, de voornamen, het geslacht en de hoofdverblijfplaats van de kiezer en, in voorkomend geval, de naam van zijn echtgeno(o)t(e), alsook het nummer waaronder hij op de kiezerslijst staat.

Art. 116, § 6

In hun akte van bewilliging verbinden zowel de kandidaat-titulairissen als de kandidaat-opvolgers zich ertoe, de wetsbepalingen inzake beperking en controle van de verkiezingsuitgaven in acht te nemen en hun verkiezingsuitgaven binnen dertig dagen na de verkiezingen aan te geven. Zij verbinden er zich bovendien toe de herkomst van de geldmiddelen aan te geven en daarbij de identiteit van de natuurlijke personen die giften van 5 000 frank en meer hebben gedaan, te registreren.

De tekst van die verklaringen en de aangifteformulieren worden door de minister van Binnenlandse Zaken vastgesteld en in het Belgisch Staatsblad bekendgemaakt.

Art. 119ter

Het hoofdbureau van de kieskring of collegehoofdbureau wijst de kandidaten af die de in artikel 116, § 6, bedoelde verklaring niet bij hun verklaring van bewilliging hebben gevoegd.

Art. 125, vierde lid

Beslissingen van het hoofdbureau die geen betrekking hebben op de verkiesbaarheid van kandidaten, zijn niet vatbaar voor beroep, met uitzondering van de beslissingen genomen op grond van artikel 119ter.

Art. 12

§ 1. Na onderzoek van de verslagen en van de ingediende opmerkingen, doet de Controlecommissie op tegenspraak en ten laatste negentig dagen na de ontvangst van alle verslagen uitspraak over de juistheid en volledigheid van elk verslag.

§ 2. Het eindverslag van de Controlecommissie vermeldt :

1° per politieke partij het totaalbedrag van de verkiezingsuitgaven ten voordele van deze partij en, per kiesomschrijving, het totaalbedrag van de verkiezingsuitgaven ten voordele van elke lijst, het totaal van de uitgaven van alle kandidaten van deze lijst en van elke verkozene afzonderlijk;

2° elke overtreding van de bepalingen van de artikelen 2 en 5.

§ 3. De voorzitters van de Kamer van volksvertegenwoordigers en van de Senaat sturen het eindverslag van de Controlecommissie onverwijld naar de diensten van het *Belgisch Staatsblad*, die het binnen dertig dagen na ontvangst in de bijlagen van het *Belgisch Staatsblad* publiceren.

Art. 13

Bij overtreding van de in artikel 5, § 1, 1°, vermelde verbodsbepaling, en bij overschrijding van het in artikel 2, § 1, vermelde toegestane maximum-

Art. 8

§ 1. Na onderzoek van de verslagen en van de ingediende opmerkingen, doet de Controlecommissie op tegenspraak en ten laatste negentig dagen na de ontvangst van alle verslagen uitspraak over de juistheid en volledigheid van elk verslag.

§ 2. Het eindverslag van de Controlecommissie vermeldt :

1° per politieke partij het totaalbedrag van de verkiezingsuitgaven ten voordele van deze partij en, per kieskring, het totaalbedrag van de verkiezingsuitgaven ten voordele van elke lijst, het totaal van de uitgaven van alle kandidaten van deze lijst en van elke verkozene afzonderlijk;

2° elke overtreding van de bepalingen van de artikelen 2 en 5.

§ 3. De voorzitters van de Kamer van volksvertegenwoordigers en van de Senaat sturen het eindverslag van de Controlecommissie onverwijld naar de diensten van het *Belgisch Staatsblad*, die het binnen dertig dagen na ontvangst in de bijlagen van het *Belgisch Staatsblad* publiceren.

Art. 9

Bij overtreding van de in artikel 5, § 1, 1°, vermelde verbodsbepaling, en bij overschrijding van het in artikel 2, § 1, vermelde toegestane maximum-

Art. 8

§ 1. Na onderzoek van de verslagen en van de ingediende opmerkingen, doet de Controlecommissie op tegenspraak en ten laatste negentig dagen na de ontvangst van alle verslagen uitspraak over de juistheid en volledigheid van elk verslag.

§ 2. Het eindverslag van de Controlecommissie vermeldt :

1° per politieke partij het totaalbedrag van de verkiezingsuitgaven ten voordele van deze partij en, per kiescollege, het totaalbedrag van de verkiezingsuitgaven ten voordele van elke lijst, het totaal van de uitgaven van alle kandidaten van deze lijst en van elke verkozene afzonderlijk;

2° elke overtreding van de bepalingen van de artikelen 2 en 5.

§ 3. De voorzitters van de Kamer van volksvertegenwoordigers en van de Senaat sturen het eindverslag van de Controlecommissie onverwijld naar de diensten van het *Belgisch Staatsblad*, die het binnen dertig dagen na ontvangst in de bijlagen van het *Belgisch Staatsblad* publiceren.

Art. 9

Bij overtreding van de in artikel 5, § 1, 1°, vermelde verbodsbepaling, en bij overschrijding van het in artikel 2, § 1, vermelde toegestane maximum-

bedrag, verbeurt de betrokken politieke partij gedurende de daaropvolgende periode die de Controlecommissie bepaalt en die ten minste één en ten hoogste vier maanden duurt, het recht op de in artikel 15 bepaalde dotatie.

Art. 14

§ 1. Met de straffen gesteld in artikel 181 van het Kieswetboek wordt gestraft :

1° een ieder die uitgaven doet of verbintenissen aangaat voor kiespropaganda zonder daarvan aan de voorzitter van het betrokken hoofdbureau mededeling te doen;

2° een ieder die voor kiespropaganda wetens en willens uitgaven doet of verbintenissen aangaat die de maximumbedragen overschrijden waarin is voorzien bij artikel 2, §§ 2 en 3;

3° een ieder die geen aangifte doet van zijn verkiezingsuitgaven en/of van de herkomst van de geldmiddelen binnen de termijn bepaald in artikel 116, § 6, van het Kieswetboek;

4° een ieder die de bepalingen van artikel 5 niet naleeft.

§ 2. Elke overtreding omschreven in § 1 kan worden vervolgd, hetzij op initiatief van de procureur des Konings, hetzij op grond van een klacht ingediend door de Controlecommissie of door een persoon die van enig belang doet blijken.

§ 3. De termijn voor de uitoefening van het initiatiefrecht van de procureur des Konings en voor de indiening van klachten met betrekking tot de in § 1 omschreven overtredingen, verstrijkt de tweehonderdste dag na de verkiezingen.

Van de niet door de Controlecommissie ingediende klachten zendt de procureur des Konings, binnen

bedrag, verbeurt de betrokken politieke partij gedurende de daaropvolgende periode die de Controlecommissie bepaalt en die ten minste één en ten hoogste vier maanden duurt, het recht op de in artikel 15 van de wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven (voor de verkiezingen van de federale Kamers), de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen bepaalde dotatie.

Art. 10

§ 1. Met de straffen gesteld in artikel 181 van het Kieswetboek wordt gestraft :

1° een ieder die uitgaven doet of verbintenissen aangaat voor verkiezingspropaganda zonder daarvan aan de voorzitter van het betrokken hoofdbureau mededeling te doen;

2° een ieder die voor verkiezingspropaganda wetens en willens uitgaven doet of verbintenissen aangaat die de maximumbedragen overschrijden waarin is voorzien bij artikel 2, §§ 2, 3 en 3bis;

§ 3° een ieder die geen aangifte doet van zijn verkiezingsuitgaven en/of van de herkomst van de geldmiddelen binnen de termijn bepaald in artikel 116, § 6, van het Kieswetboek;

§ 4° een ieder die de bepalingen van artikel 5 niet naleeft.

§ 2. Elke overtreding omschreven in § 1 kan worden vervolgd, hetzij op initiatief van de procureur des Konings, hetzij op grond van een klacht ingediend door de Controlecommissie of door een persoon die van enig belang doet blijken.

§ 3. De termijn voor de uitoefening van het initiatiefrecht van de procureur des Konings en voor de indiening van klachten met betrekking tot de in § 1 omschreven overtredingen, verstrijkt de tweehonderdste dag na de verkiezingen.

Van de niet door de Controlecommissie ingediende klachten zendt de procureur des Konings, binnen

bedrag, verbeurt de betrokken politieke partij gedurende de daaropvolgende periode die de Controlecommissie bepaalt en die ten minste één en ten hoogste vier maanden duurt, het recht op de in artikel 15 van de wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven (voor de verkiezingen van de federale Kamers), de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen bepaalde dotatie.

Art. 10

§ 1. Met de straffen gesteld in artikel 181 van het Kieswetboek wordt gestraft :

1° een ieder die uitgaven doet of verbintenissen aangaat voor verkiezingspropaganda zonder daarvan aan de voorzitter van het betrokken hoofdbureau mededeling te doen;

2° een ieder die voor verkiezingspropaganda wetens en willens uitgaven doet of verbintenissen aangaat die de maximumbedragen overschrijden waarin is voorzien bij artikel 2, § 2;

§ 3° een ieder die geen aangifte doet van zijn verkiezingsuitgaven en/of van de herkomst van de geldmiddelen binnen de termijn bepaald in artikel 116, § 6, van het Kieswetboek;

§ 4° een ieder die tijdens de drie maanden die aan de datum van de verkiezingen voorafgaan de bepalingen van artikel 5 niet naleeft.

§ 2. Elke overtreding omschreven in § 1 kan worden vervolgd, hetzij op initiatief van de procureur des Konings, hetzij op grond van een klacht ingediend door de Controlecommissie of door een persoon die van enig belang doet blijken.

§ 3. De termijn voor de uitoefening van het initiatiefrecht van de procureur des Konings en voor de indiening van klachten met betrekking tot de in § 1 omschreven overtredingen, verstrijkt de tweehonderdste dag na de verkiezingen.

Van de niet door de Controlecommissie ingediende klachten zendt de procureur des Konings, binnen

Art. 14 van de wet van 4 juli 1989 en art. 10 van de wetten van 19 mei 1994

Artikel 181 van het Kieswetboek luidt als volgt :

« Met gevangenisstraf van acht dagen tot een maand en met geldboete van vijftig frank tot vijfhonderd frank of met een van die straffen alleen wordt gestraft hij die, rechtstreeks of onrechtstreeks, zelfs bij wijze van weddenschap, hetzij geld, waarden of enig voordeel, hetzij steun geeft, aanbiedt of belooft onder voorwaarde van stemverlening, stemonthouding of verlening van volmacht als bedoeld in artikel 147bis, dan wel op voorwaarde dat de verkiezing een bepaalde uitslag oplevert.

Met dezelfde straffen wordt gestraft hij die het aanbod of de belofte aanneemt. ».

acht dagen na ontvangst ervan, een afschrift aan de Controlecommissie. Binnen dezelfde termijn geeft de procureur des Konings de Controlecommissie kennis van zijn beslissing vervolging in te stellen met betrekking tot de in § 1 bedoelde feiten.

Binnen de dertig dagen na ontvangst van het afschrift van de ingediende klachten of de beslissing tot vervolging brengt de Controlecommissie aan de procureur des Konings een met redenen omkleed advies uit over de klachten en vervolgingen waarvan ze, overeenkomstig het vorige lid, door de procureur des Konings in kennis is gesteld.

De adviestertermijn schorst de vervolgingen.

§ 4. Een ieder die een klacht heeft ingediend of een vordering heeft ingesteld die ongegrond blijken en waarvan vaststaat dat ze zijn ingediend of ingesteld met het oogmerk om te schaden, wordt gestraft met een geldboete van 50 frank tot 500 frank.

HOOFDSTUK III

Financiering van de politieke partijen

Art. 15

Per politieke partij, die in beide Kamers door ten minste één rechtstreeks verkozen parlamentslid vertegenwoordigd is, verleent de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Senaat, ieder wat hem betreft, een dotatie aan de in artikel 22 bepaalde instelling. Deze dotatie wordt vastgesteld en uitgedeerd overeenkomstig de hierna volgende artikelen.

Art. 15bis

Om aanspraak te kunnen maken op de dotatie waarin is voorzien bij artikel 15, moet elke partij, tegen uiterlijk 31 december 1995, in haar statuten of in haar programma een bepaling opnemen waarbij zij zich ertoe verbindt om

acht dagen na ontvangst ervan, een afschrift aan de Controlecommissie. Binnen dezelfde termijn geeft de procureur des Konings de Controlecommissie kennis van zijn beslissing vervolging in te stellen met betrekking tot de in § 1 bedoelde feiten.

Binnen dertig dagen na ontvangst van het afschrift van de ingediende klachten of de beslissing tot vervolging brengt de Controlecommissie aan de procureur des Konings een met redenen omkleed advies uit over de klachten en vervolgingen waarvan ze, overeenkomstig het vorige lid, door de procureur des Konings in kennis is gesteld.

De adviestertermijn schorst de vervolgingen.

§ 4. Een ieder die een klacht heeft ingediend of een vordering heeft ingesteld die ongegrond blijken en waarvan vaststaat dat ze zijn ingediend of ingesteld met het oogmerk om te schaden, wordt gestraft met een geldboete van 50 frank tot 500 frank.

acht dagen na ontvangst ervan, een afschrift aan de Controlecommissie. Binnen dezelfde termijn geeft de procureur des Konings de Controlecommissie kennis van zijn beslissing vervolging in te stellen met betrekking tot de in § 1 bedoelde feiten.

Binnen dertig dagen na ontvangst van het afschrift van de ingediende klachten of de beslissing tot vervolging brengt de Controlecommissie aan de procureur des Konings een met redenen omkleed advies uit over de klachten en vervolgingen waarvan ze, overeenkomstig het vorige lid, door de procureur des Konings in kennis is gesteld.

De adviestertermijn schorst de vervolgingen.

§ 4. Een ieder die een klacht heeft ingediend of een vordering heeft ingesteld die ongegrond blijken en waarvan vaststaat dat ze zijn ingediend of ingesteld met het oogmerk om te schaden, wordt gestraft met een geldboete van 50 frank tot 500 frank.

in haar politieke actie ten minste de rechten en vrijheden, zoals gewaarborgd door het bij de wet van 13 mei 1955 bekrachtigde Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden van 4 november 1950 en door de in België van kracht zijnde aanvullende protocollen bij dit Verdrag, in acht te nemen en door haar diverse geledingen en verkozen mandatarissen te doen in acht nemen.

Art. 15ter

§ 1. Indien een politieke partij door eigen toedoen of door toedoen van haar componenten, lijsten, kandidaten of gekozenen, duidelijk en door middel van vescheidene, met elkaar overeenstemmende tekenen, aantoot dat ze vijandig staat tegenover de rechten en vrijheden die gewaarborgd worden door het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden van 4 november 1950, goedgekeurd bij de wet van 13 mei 1955, en door de aanvullende protocollen bij dat verdrag die in België van kracht zijn, moet de dotatie die krachtens dit hoofdstuk aan de in artikel 22 bedoelde instelling wordt toegekend, zo een tweetalige kamer van de Raad van State dat beslist, binnen vijftien dagen door de Controlemcommissie worden ingetrokken, ten belope van het bedrag waartoe de Raad van State heeft beslist.

Elke klacht die wordt ingediend door ten minste vijf leden van de Controlemcommissie moet rechtstreeks aan de Raad van State worden gericht. De aldus doorgegeven klacht vermeldt het onderwerp van de aanvraag, de vermeende steller van de betwiste daad, de gedetailleerde omschrijving ervan en, in voorkomend geval, de wijze waarop ze werd gefinancierd. De Raad van State brengt, binnen een termijn van twee maanden na de ahangigmaking, een behoorlijk met redenen omkleed arrest uit en kan beslissen de dotatie die krachtens dit hoofdstuk aan de in artikel 22 bedoelde instelling wordt toegekend, in te trekken hetzij ten belo-

pe van het dubbele van het bedrag van de voor het stellen van die daad gefinancierde of gedane uitgaven, hetzij voor een periode die niet korter mag zijn dan drie maanden noch langer dan één jaar.

§ 2. Tegen het arrest van de Raad van State kan binnen een termijn van dertig dagen een voorziening in cassatie worden ingesteld bij het Hof van Cassatie. Die voorziening heeft geen schorsende kracht.

§ 3. De procedure alsmede de wijze waarop de betrokkenen worden gehoord, worden vastgelegd bij een in Ministerraad overlegd koninklijk besluit.

Art. 16

De totale jaarlijkse dotatie is voor elke politieke partij, die aan de voorwaarden van de artikelen 15 en 15*bis* voldoet, samengesteld uit de volgende bedragen :

1° een forfaitair bedrag van vijf miljoen frank;

2° een aanvullend bedrag van vijftig frank per geldig uitgebrachte stem, ongeacht of het een lijststem dat wel een naamstem is, op de door de politieke partij erkende kandidatenlijsten bij de laatste wetgevende verkiezingen tot de gehele vernieuwing van de Kamer van volksvertegenwoordigers en van de Senaat.

Iedere partij kan afstand doen van het voordeel van de haar op grond van het eerste lid verleende dotatie.

Art. 16*bis*

Alleen natuurlijke personen kunnen giften doen aan politieke partijen en hun componenten, lijsten, kandidaten en politieke mandatarissen. Kandidaten en politieke mandatarissen kunnen evenwel ook giften ontvangen van de politieke partij of de lijst waarvoor zij kandideren of waarvoor zij een mandaat bekleden. Zo ook mogen componenten giften ontvangen van hun politieke partij en omgekeerd. Onverminderd de voorgaande be-

Art. 11

Alleen natuurlijke personen kunnen giften doen aan politieke partijen en hun componenten, lijsten, kandidaten en politieke mandatarissen. Kandidaten en politieke mandatarissen kunnen evenwel ook giften ontvangen van de politieke partij of de lijst waarvoor zij kandideren of waarvoor zij een mandaat bekleden. Zo ook mogen componenten giften ontvangen van hun politieke partij en omgekeerd. Onverminderd de voorgaande be-

Art. 11

Alleen natuurlijke personen kunnen giften doen aan politieke partijen en hun componenten, lijsten, kandidaten en politieke mandatarissen. Kandidaten en politieke mandatarissen kunnen evenwel ook giften ontvangen van de politieke partij of de lijst waarvoor zij kandideren of waarvoor zij een mandaat bekleden. Zo ook mogen componenten giften ontvangen van hun politieke partij en omgekeerd. Onverminderd de voorgaande be-

Art. 16*bis* van de wet van 4 juli 1989 en art. 11 van de wetten van 19 mei 1994

1. Algemeen

Deze artikelen die alle giften van ondernemingen aan politieke partijen en hun componenten, lijsten, kandidaten en politieke mandatarissen verbieden, beogen in feite alle schenkers die de vorm van een rechtspersoon, het weze handelsvennootschappen of vzw's, of zelfs de vorm van een feitelijke vereniging hebben aangenomen. In werkelijkheid wil het begrip « onderneming » alle andere schenkers dan particulieren uitschakelen.

Deze artikelen voeren een uitzondering in ten behoeve van de politieke partijen zelf en hun componenten (bijvoorbeeld arrondissementele federaties), die verder giften mogen blijven doen aan hun kandidaten. De Controlecommissie is van oordeel dat deze regel zich ook uitstrekt tot de lokale afdelingen, hoewel deze boekhoudkundig niet als componenten van de partij kunnen worden beschouwd. Dit heeft tot gevolg dat de lokale afdelingen, net zoals de politieke partijen en hun componenten, wat het bedrag van de giften betreft, niet aan de beperkingen onderworpen zijn die op particuliere schenkers van toepassing zijn. Het voorgaande

palingen zijn giften vanwege natuurlijke personen die feitelijk optreden als tussenpersonen van rechtspersonen of feitelijke verenigingen verboden.

De identiteit van de natuurlijke personen die giften van 5 000 frank en meer, onder welke vorm ook, doen aan politieke partijen en hun componenten, lijsten, kandidaten en politieke mandatarissen wordt door de begunstigten jaarlijks geregistreerd. Politieke partijen en hun componenten, lijsten, kandidaten en politieke mandatarissen mogen vanwege een zelfde natuurlijke persoon jaarlijks elk maximaal 20 000 frank, of de tegenwaarde daarvan, als gift ontvangen. De schenker mag jaarlijks in het totaal maximaal 80 000 frank, of de tegenwaarde daarvan, besteden aan giften ten voordele van politieke partijen en hun componenten, lijsten, kandidaten en politieke mandatarissen. De afdrachten van politieke mandatarissen aan hun politieke partij worden niet als giften beschouwd.

De prestaties die rechtspersonen, natuurlijke personen of feitelijke verenigingen kosteloos of onder de reële prijs verlenen, worden, net als het ter beschikking stellen van kredietlijnen die niet moeten worden terugbetaald, met giften gelijkgesteld. Prestaties die door een politieke partij of een kandidaat klaarblijkelijk boven de marktprijs zijn aangerekend, worden eveneens als giften van rechtspersonen, natuurlijke personen of feitelijke verenigingen aangemerkt.

De politieke partij die in strijd met deze bepalingen een gift aanvaardt, verliest, ten belope van het dubbel van het bedrag van de gift, haar recht op de dotatie die krachtens hoofdstuk III van deze wet aan de in artikel 22 bepaalde instelling zou worden toegekend tijdens de maanden volgend op de

palingen zijn giften vanwege natuurlijke personen die feitelijk optreden als tussenpersonen van rechtspersonen of feitelijke verenigingen verboden.

De identiteit van de natuurlijke personen die giften van 5 000 frank en meer, onder welke vorm ook, doen aan politieke partijen en hun componenten, lijsten, kandidaten en politieke mandatarissen wordt door de begunstigten jaarlijks geregistreerd. Politieke partijen en hun componenten, lijsten, kandidaten en politieke mandatarissen mogen vanwege een zelfde natuurlijke persoon jaarlijks elk maximaal 20 000 frank, of de tegenwaarde daarvan, als gift ontvangen. De schenker mag jaarlijks in het totaal maximaal 80 000 frank, of de tegenwaarde daarvan, besteden aan giften ten voordele van politieke partijen en hun componenten, lijsten, kandidaten en politieke mandatarissen. De afdrachten van politieke mandatarissen aan hun politieke partij worden niet als giften beschouwd.

De prestaties die rechtspersonen, natuurlijke personen of feitelijke verenigingen kosteloos of onder de reële prijs verlenen, worden, net als het ter beschikking stellen van kredietlijnen die niet moeten worden terugbetaald, met giften gelijkgesteld. Prestaties die door een politieke partij of een kandidaat klaarblijkelijk boven de marktprijs zijn aangerekend, worden eveneens als giften van rechtspersonen, natuurlijke personen of feitelijke verenigingen aangemerkt.

De politieke partij die in strijd met deze bepalingen een gift aanvaardt, verliest ten belope van het dubbel van het bedrag van de gift haar recht op de dotatie, die krachtens hoofdstuk III van de wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven (voor de verkiezin-

palingen zijn giften vanwege natuurlijke personen die feitelijk optreden als tussenpersonen van rechtspersonen of feitelijke verenigingen verboden.

De identiteit van de natuurlijke personen die giften van 5 000 frank en meer, onder welke vorm ook, doen aan politieke partijen en hun componenten, lijsten, kandidaten en politieke mandatarissen wordt door de begunstigten jaarlijks geregistreerd. Politieke partijen en hun componenten, lijsten, kandidaten en politieke mandatarissen mogen vanwege een zelfde natuurlijke persoon jaarlijks elk maximaal 20 000 frank, of de tegenwaarde daarvan, als gift ontvangen. De schenker mag jaarlijks in het totaal maximaal 80 000 frank, of de tegenwaarde daarvan, besteden aan giften ten voordele van politieke partijen en hun componenten, lijsten, kandidaten en politieke mandatarissen. De afdrachten van politieke mandatarissen aan hun politieke partij worden niet als giften beschouwd.

De prestaties die rechtspersonen, natuurlijke personen of feitelijke verenigingen kosteloos of onder de reële prijs verlenen, worden, net als het ter beschikking stellen van kredietlijnen die niet moeten worden terugbetaald, met giften gelijkgesteld. Prestaties die door een politieke partij of een kandidaat klaarblijkelijk boven de marktprijs zijn aangerekend, worden eveneens als giften van rechtspersonen, natuurlijke personen of feitelijke verenigingen aangemerkt.

De politieke partij die in strijd met deze bepalingen een gift aanvaardt, verliest ten belope van het dubbel van het bedrag van de gift haar recht op de dotatie, die krachtens hoofdstuk III van de wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven (voor de verkiezin-

impliceert eveneens dat de lokale afdelingen geen giften van rechtspersonen of feitelijke verenigingen mogen ontvangen.

Met de giften van politieke partijen en hun componenten, lijsten en lokale afdelingen kunnen individuele verkiezingscampagnes van kandidaten met hun toestemming worden ondersteund, zonder aanrekening evenwel op het quotum van de politieke partij.

Het begrip politieke partij omvat in dit verband dus niet alleen de federaties maar ook de plaatselijke afdelingen (ongeacht hun rechtsvorm), waarop de partijstructuur rust.

Die uitbreiding van het begrip politieke partij is echter niet onbeperkt. Zo zijn onder meer de met de ziekenfondsen, vakbonden of verenigingen van werkgevers verbonden verenigingen uitgesloten.

Met betrekking tot de toepassing van artikel 16*bis* en artikel 11 op politieke partijen die geen verkozenen hebben, en op de kandidaten die zij voordragen : zie punt 2 van de algemene opmerkingen bij hoofdstuk II op blz. 7.

2. Giften van natuurlijke personen

Eenzelfde natuurlijke persoon mag jaarlijks maximaal 80 000 frank, of de tegenwaarde daarvan, aan politieke partijen en hun componenten, lijsten, kandidaten en politieke mandatarissen schenken, met een maximum van 20 000 frank, of de tegenwaarde daarvan, per politieke partij en haar componenten, lijst, kandidaat en politiek mandataris.

Een gift van bijvoorbeeld telkens 8 000 frank aan 10 kandidaten van dezelfde partij is dus mogelijk.

Giften vanaf 5 000 frank moeten op naam worden geregistreerd.

Indien het de deelnemers aan een verkiezingsbijeenkomst vrij staat zelf de toegangsprijs te bepalen, dan dient dit als een gift te worden beschouwd in de zin van artikel 16*bis* en artikel 11.

3. Sponsoring

Voor de door ondernemingen ten behoeve van partijen en hun componenten, lijsten, kandidaten en politieke mandatarissen geleverde prestaties, is de marktprijs richtinggevend. Prestaties die kosteloos of onder de reële prijs worden verleend, zijn met giften gelijk te stellen, zodat in deze gevallen een strafrechtelijke vervolging tot de mogelijkheden behoort.

Sponsoring door firma's van niet-politieke activiteiten (bijvoorbeeld een filmfestival), waarbij politieke personaliteiten betrokken zijn, blijven mogelijk, ook in verkiezingsperiodes.

De Controlemcommissie zal zich eventueel moeten uitspreken over misbruiken, waarbij het al dan niet periodiek karakter van de organisatie één van de elementen ter beoordeling vormt.

4. Legaten

Legaten vallen buiten het toepassingsgebied van de giftenregeling. Enkel giften onder levenden worden bedoeld.

Legaten moeten derhalve niet geregistreerd worden krachtens artikel 16*ter* van de wet van 4 juli 1989.

vaststelling van deze niet-naleving door de Controlegcommissie.

Hij die in strijd met deze bepaling een gift doet aan een politieke partij, een van haar componenten — ongeacht zijn rechtsvorm — een lijst, een kandidaat of een politiek mandataris of hij die als kandidaat of als politiek mandataris een gift aanvaardt, wordt gestraft met een geldboete van 26 frank tot 100 000 frank. Hij die, zonder kandidaat of politiek mandataris te zijn, een dergelijke gift aanvaardt in naam of voor rekening van een politieke partij, een lijst, een kandidaat of een politiek mandataris, wordt met dezelfde sanctie gestraft.

Het eerste boek van het Strafwetboek, met inbegrip van hoofdstuk VII en artikel 85, is van toepassing op deze misdrijven.

Het vonnis kan op bevel van de rechtbank geheel of bij uittreksel opgenomen worden in de dag- en weekbladen die zij heeft aangeduid.

Art. 16ter

De Koning bepaalt bij een in Ministerraad overlegd besluit de wijze waarop de in de artikelen 6 en 16bis bedoelde registraties worden opgesteld en neergelegd. De controle gebeurt door de Controlegcommissie.

Art. 17

De erkenning van de kandidatenlijsten geschiedt door het vermelden van het beschermd letterwoord of van het gemeenschappelijk volgnummer overeenkomstig de bepalingen van artikel 115bis van het Kieswetboek.

gen van de federale Kamers), de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen, aan de in artikel 22 van dezelfde wet bepaalde instelling zou worden toegekend tijdens de maanden volgend op de vaststelling van deze niet-naleving door de Controlegcommissie.

Hij die in strijd met deze bepaling een gift doet aan een politieke partij, een van haar componenten — ongeacht zijn rechtsvorm — een lijst, een kandidaat of een politiek mandataris of hij die als kandidaat of als politiek mandataris een gift aanvaardt, wordt gestraft met een geldboete van 26 frank tot 100 000 frank. Hij die, zonder kandidaat of politiek mandataris te zijn, een dergelijke gift aanvaardt in naam of voor rekening van een politieke partij, een lijst, een kandidaat of een politiek mandataris, wordt met dezelfde sanctie bestraft.

Het eerste boek van het Strafwetboek, met inbegrip van hoofdstuk VII en artikel 85, is van toepassing op deze misdrijven.

Het vonnis kan op bevel van de rechtbank geheel of bij uittreksel opgenomen worden in de dag- en weekbladen die zij heeft aangeduid.

Art. 11bis

De Koning bepaalt bij een in Ministerraad overlegd besluit de wijze waarop de in de artikelen 6 en 11 bedoelde registraties worden opgesteld en neergelegd. De controle gebeurt door de Controlegcommissie.

gen van de federale Kamers), de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen, aan de in artikel 22 van dezelfde wet bepaalde instelling zou worden toegekend tijdens de maanden volgend op de vaststelling van deze niet-naleving door de Controlegcommissie.

Hij die in strijd met deze bepaling een gift doet aan een politieke partij, een van haar componenten — ongeacht zijn rechtsvorm — een lijst, een kandidaat of een politiek mandataris of hij die als kandidaat of als politiek mandataris een gift aanvaardt, wordt gestraft met een geldboete van 26 frank tot 100 000 frank. Hij die, zonder kandidaat of politiek mandataris te zijn, een dergelijke gift aanvaardt in naam of voor rekening van een politieke partij, een lijst, een kandidaat of een politiek mandataris, wordt met dezelfde sanctie bestraft.

Het eerste boek van het Strafwetboek, met inbegrip van hoofdstuk VII en artikel 85, is van toepassing op deze misdrijven.

Het vonnis kan op bevel van de rechtbank geheel of bij uittreksel opgenomen worden in de dag- en weekbladen die zij heeft aangeduid.

Art. 11bis

De Koning bepaalt bij een in Ministerraad overlegd besluit de wijze waarop de in de artikelen 6 en 11 bedoelde registraties worden opgesteld en neergelegd. De controle gebeurt door de Controlegcommissie.

Art. 16ter van de wet van 4 juli 1989 en art. 11bis van de wetten van 19 mei 1994

Zie het koninklijk besluit van 10 december 1998 tot vaststelling van de modaliteiten inzake het registreren van de identiteit van de natuurlijke personen die giften doen van 5 000 frank en meer aan politieke partijen en hun componenten, lijsten, kandidaten en politieke mandatarissen, en tot bepaling van de formaliteiten voor het indienen van het desbetreffende jaaroverzicht (*Belgisch Staatsblad* van 23 december 1998).

Art. 18

Het in artikel 16, 1°, bepaalde bedrag wordt aangepast aan de schommelingen van het indexcijfer der consumptieprijzen. Het indexcijfer van januari 1993 wordt als basis genomen.

Art. 19

De kredieten worden voor de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Senaat, ieder wat hem betreft, uitgetrokken op de begroting der Dotatiën.

Het in artikel 16, 1°, bepaalde bedrag wordt gelijk verdeeld over de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Senaat.

Art. 20

De in de artikelen 15, 16, 18 en 19 bepaalde dotatie wordt per maand berekend en uitgekeerd.

De berekening gebeurt op basis van de gegevens die beschikbaar zijn op de eerste dag van de maand waarvoor de dotatie wordt uitgekeerd.

Art. 21

De dotatie dient per maand schriftelijk te worden aangevraagd vóór de betrokken maand is verstreken.

De in artikel 22 bedoelde instelling richt de aanvraag daartoe aan de voorzitters van de Kamer van volksvertegenwoordigers en van de Senaat.

HOOFDSTUK IV

**Boekhouding van
de politieke partijen**

Art. 22

Elke politieke partij, die voldoet aan de in de artikelen 15 en 15*bis* gestelde voorwaarden, wijst een instelling, opgericht in de vorm van een vereniging zonder winstoog-

merk, aan, die de krachtens hoofdstuk III toegekende dotatie ontvangt.

De instelling bedoeld in het eerste lid heeft als opdracht :

— de publieke dotaties te ontvangen;

— jaarlijks een centrale lijst op te stellen van de giften van 5 000 frank en meer van natuurlijke personen die door de componenten van de partij werden ontvangen en waarvoor een ontvangstbewijs werd afgeleverd;

— de lijst op te stellen van de componenten van de partij die deel uitmaken van de consolidatiekring;

— de in het voorgaande streepje vermelde componenten administratief te omkaderen en toe te zien op de effectieve naleving door deze componenten van de wettelijke regels met betrekking tot de boekhouding van de politieke partijen.

Bij in Ministerraad overleg besluit, erkent de Koning één instelling per politieke partij en bepaalt Hij de modaliteiten van de registratie en het afsluiten van de rekeningen en ontvangsten van deze instelling.

Art. 23

De beheerraad van de in artikel 22 bepaalde instelling, wijst een bedrijfsrevisor aan.

Deze bedrijfsrevisor maakt jaarlijks een financieel verslag op, dat zowel de politieke partij als haar componenten betreft, met inachtneming van de bepalingen zoals vervat in de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding en de jaarrekening van de ondernemingen, gewijzigd bij de wet van 1 juli 1983, in het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 met betrekking tot de jaarrekening van de ondernemingen, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 12 september 1983 en in het koninklijk besluit van 12 september 1983 tot bepaling van de minimumindeling van een algemeen rekeningstelsel.

Bij de redactie van het financieel verslag bedoeld in het tweede lid, wordt gebruik gemaakt van het

model opgenomen als bijlage bij deze wet.

Art. 24

Binnen honderdtwintig dagen na het afsluiten van de rekeningen wordt het in artikel 23 bepaalde verslag toegezonden aan de minister van Financiën en aan de voorzitters van de Kamer van volksvertegenwoordigers en van de Senaat.

De voorzitters van de Kamer van volksvertegenwoordigers en van de Senaat overhandigen het financieel verslag onverwijld aan de Controlecommissie.

De Controlecommissie formuleert binnen zestig dagen, na ontvangst van dit verslag en na een eventueel advies van het Rekenhof, haar opmerkingen en keurt het financieel verslag goed. Indien op vordering van het openbaar ministerie een gerechtelijk onderzoek loopt dat rechtstreeks verband houdt met de financiering van de partijen, gebeurt de goedkeuring onder voorbehoud.

De procedure en de modaliteiten inzake de controle en het horen van de betrokkenen worden bepaald in het huishoudelijk reglement van de Controlecommissie. Dit reglement wordt bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad*.

De samenvatting van het financieel verslag, de opmerkingen en de akte van goedkeuring worden onverwijld door de voorzitters van de Kamer van volksvertegenwoordigers en van de Senaat toegezonden aan de minister van Financiën en aan de diensten van het *Belgisch Staatsblad* die deze binnen dertig dagen na ontvangst in de bijlagen tot het *Belgisch Staatsblad* moeten publiceren.

Art. 25

Het niet goedkeuren van het financieel verslag door de Controlecommissie, en het niet of het laat-tijdig indienen van het financieel verslag hebben het verlies tot gevolg van :

1° de dotatie die krachtens hoofdstuk III van deze wet aan de

in artikel 22 bepaalde instelling zou worden toegekend gedurende de daaropvolgende periode die de Controlecommissie bepaalt en ten minste één en ten hoogste vier maanden duurt;

2° [...]

De in artikel 24 bedoelde goedkeuring onder voorbehoud heeft de preventieve opschorting van een twaalfde van de jaarlijkse dotatie tot gevolg.

Art. 25bis

De beslissingen bedoeld in de artikelen 24 en 25 kunnen op eender welk ogenblik worden herzien.

HOOFDSTUK V

Overgangs- en slotbepalingen

Art. 26

[...]
Opgeheven.

Art. 27

[...]
Opgeheven.

Art. 28

De Koning wordt belast met de uitvoering van de bepalingen van hoofdstuk II en artikel 22 [...].

(Inwerkingtreding)

Art. 29

Deze wet treedt in werking op 1 januari 1989, met uitzondering van artikel 27 dat in werking treedt met ingang van het aanslagjaar 1991.

Het voor het derde kwartaal van 1989 uitgekeerde bedrag van de dotatie bevat de bedragen van de eerste twee kwartalen van het jaar 1989.

Overgangsbepalingen

Art. 12 tot 14bis

[...]

Inwerkingtreding

Art. 15

Deze wet treedt in werking op de datum van haar bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad*.

Overgangsbepalingen

Art. 12 tot 15

[...]

Inwerkingtreding

Art. 16

Deze wet treedt in werking op de dag waarop ze in het *Belgisch Staatsblad* wordt bekendgemaakt.

Bijlage

Het financieel verslag, bedoeld in artikel 23, omvat ten minste de volgende documenten :

1. Een document met de identificatie van de partij en haar componenten, zoals omschreven in artikel 1, 1°, tweede lid. De identificatie omvat minstens de benaming, de zetel, de rechtsvorm, het maatschappelijk doel en de samenstelling (naam, woonplaats, beroep) van de beheers- en controleorganen van elk van de partijcomponenten.

2. De samenvattende rekening (balans en resultatenrekening) van elke component van de politieke partij, volgens de definitie ervan in artikel 1, 1° tweede lid. Deze rekeningen mogen worden opgesteld in de vorm van een synoptische tabel met een minimale aanduiding per component van :

a) het totaal van de activa, het totaal van de voorzieningen en schulden en het bedrag van het patrimonium;

b) de opbrengsten en kosten uit courante werking, het resultaat uit courante werking vóór financiële resultaten, het financieel resultaat, het uitzonderlijk resultaat, het resultaat van het boekjaar;

c) het aantal tewerkgestelde personen uitgedrukt in voltijdse equivalenten, waarvan de kost door de partijcomponent wordt gedragen.

3. De geconsolideerde rekening van de politieke partij en haar componenten bestaande uit een geconsolideerde balans, een geconsolideerde resultatenrekening, alsook een verklarende toelichting van de rubrieken van de geconsolideerde balans en van de geconsolideerde resultatenrekening, volgens het schema vastgelegd door de Controlecommissie betreffende de verkiezingsuitgaven en de boekhouding van de politieke partijen.

4. Een verslag van de bedrijfsrevisor waarin deze :

a) bevestigt dat de geconsolideerde rekening opgesteld is overeenkomstig de reglementaire bepalingen. Dit verslag geldt als een verklaring overeenkomstig de al-

gemene controlenormen van het Instituut der Bedrijfsrevisoren;

b) toelicht of de administratieve en boekhoudkundige organisatie van de partij en haar componenten voldoende is om geconsolideerde rekeningen op te maken;

c) de gegevens van de geconsolideerde rekening ontleedt, waarbij hij de aandacht vestigt op de aspecten die het begrip van de financiële toestand en resultaten, alsook de vergelijkbaarheid kunnen bevorderen.

**Aanvullende bepalingen van de wet van 18 juni 1993
(Belgisch Staatsblad,
7 augustus 1993)**

Art. 18

In het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, worden de artikelen 104, eerste lid, 3°, i, en 108 opgeheven en worden in artikel 110, de woorden « en i » geschrapt.

Art. 19

Deze wet, met uitzondering van de artikelen 2, 2°, en 9, treedt in werking op 1 januari 1993.

**Aanvullende artikelen van de wet van 19 november 1998
(Belgisch Staatsblad, 10 december 1998)**

Diverse bepalingen

Art. 15

In artikel 116, § 6, eerste lid, van het Kieswetboek, gewijzigd bij de wet van 10 april 1995, worden de woorden « de privé-personen die een gift hebben gedaan, vertrouw-

Aanvullende artikelen van de wet van 25 juni 1998 (Belgisch Staatsblad, 4 september 1998)

Aanvullende artikelen van de wet van 25 juni 1998 (Belgisch Staatsblad, 4 september 1998)

Wijziging van de wet van 23 maart 1989 betreffende de verkiezing van het Europees Parlement

Art. 8

Artikel 21 van de wet van 23 maart 1989 betreffende de verkiezing van het Europees Parlement, gewijzigd bij de wetten van 16 juli 1993 en 11 april 1994, wordt

Art. 18

Vanaf aanslagjaar 1999 geldt de fiscale aftrekbaarheid van giften aan wetenschappelijke instellingen, bepaald in artikel 104, 3°, b, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, niet langer voor de giften aan instellingen die rechtstreeks verbonden zijn met een politieke partij of lijst.

lijk te houden » vervangen door de woorden « de natuurlijke personen die giften van 5 000 frank en meer hebben gedaan, te registreren ».

Art. 16

Artikel 162 van het koninklijk besluit n° 64 van 30 november 1939 houdende het Wetboek van registratie-, hypotheek- en griffierechten wordt aangevuld als volgt :

« 46° de overdrachten tussen de componenten van een politieke partij zoals die zijn bepaald bij artikel 1, 1°, tweede lid, van de wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezingen van de federale Kamers, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen; ».

Art. 17

In artikel 16, eerste lid, van de wet van 27 juni 1921 waarbij aan de verenigingen zonder winstgevend doel en aan de instellingen van openbaar nut rechtspersoonlijkheid wordt verleend, gewijzigd bij de wet van 13 juli 1991, worden tussen de woorden « Machtiging is evenwel niet vereist » en de woorden « voor de aanneming van giften », de woorden « voor een overdracht tussen componenten van een politieke partij zoals die zijn bepaald bij artikel 1, 1°, tweede lid, van de wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezingen van de federale Kamers, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen, noch » ingevoegd.

Machtiging tot coördinatie

Art. 18

De Koning is gemachtigd tot coördinatie van de vigerende wetten betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezingen van de

aangevuld met een § 8, luidend als volgt :

« § 8. In hun akte van bewilliging verbinden zowel de kandidaat-titularissen als de kandidaat-opvolgers zich ertoe de wetsbepalingen inzake beperking en controle van de verkiezingsuitgaven in acht te nemen en hun verkiezingsuitgaven binnen dertig dagen na de verkiezingen aan te geven.

Zij verbinden er zich bovendien toe de herkomst van de geldmiddelen aan te geven en daarbij de identiteit van de natuurlijke personen die giften van 5 000 frank en meer hebben gedaan, te registreren.

De tekst van die verklaringen en de aangifteformulieren worden door de minister van Binnenlandse Zaken vastgesteld en in het *Belgisch Staatsblad* bekendgemaakt. ».

Machtiging tot coördinatie

Art. 8

De Koning is gemachtigd tot coördinatie van de vigerende wetten betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezingen van de

Machtiging tot coördinatie

Art. 9

De Koning is gemachtigd tot coördinatie van de vigerende wetten betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezing van het Eu-

federale Kamers, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen. Met het oog op de coördinatie kan Hij :

1° de volgorde en de nummering van de titels, hoofdstukken, artikelen, paragrafen en leden van de te coördineren bepalingen wijzigen en die bepalingen anders ordenen;

2° de verwijzingen in de te coördineren bepalingen wijzigen, ten einde ze met de nieuwe nummering in overeenstemming te brengen;

3° de te coördineren bepalingen met het oog op de onderlinge overeenstemming en eenheid in terminologie wijzigen zonder afbreuk te doen aan de in die bepalingen vervatte beginselen.

Ter bekrachtiging van de coördinatie wordt in de loop van de zitting een wetsontwerp ingediend bij de Wetgevende Kamers, indien ze bijeen zijn, en zo niet, bij de aanvang van hun eerstvolgende zitting.

Inwerkingtreding

Art. 19

Deze wet treedt in werking de dag na die waarop ze in het *Belgisch Staatsblad* wordt bekendgemaakt, met uitzondering van de artikelen 5, 7, C), 9, 10 en 15, die in werking treden op 1 januari 1999.

Vlaamse Raad, de Waalse Gewestraad, de Brusselse Hoofdstedelijke Raad en de Raad van de Duitstalige Gemeenschap. Met het oog op de coördinatie kan Hij :

1° de volgorde en de nummering van de titels, hoofdstukken, artikelen, paragrafen en leden van de te coördineren bepalingen wijzigen en die bepalingen anders ordenen;

2° de verwijzingen in de te coördineren bepalingen wijzigen, ten einde ze met de nieuwe nummering in overeenstemming te brengen;

3° de te coördineren bepalingen met het oog op de onderlinge overeenstemming en eenheid in terminologie wijzigen zonder afbreuk te doen aan de in die bepalingen vervatte beginselen.

Ter bekrachtiging van de coördinatie wordt in de loop van de zitting een wetsontwerp ingediend bij de Wetgevende Kamers, indien ze bijeen zijn, en zo niet, bij de aanvang van hun eerstvolgende zitting.

Inwerkingtreding

Art. 9

Deze wet treedt in werking de dag na die waarop ze in het *Belgisch Staatsblad* wordt bekendgemaakt, met uitzondering van de artikelen 4 en 6, C), die in werking treden op 1 januari 1999.

ropees Parlement. Met het oog op de coördinatie kan Hij :

1° de volgorde en de nummering van de titels, hoofdstukken, artikelen, paragrafen en leden van de te coördineren bepalingen wijzigen en die bepalingen anders ordenen;

2° de verwijzingen in de te coördineren bepalingen wijzigen, ten einde ze met de nieuwe nummering in overeenstemming te brengen;

3° de te coördineren bepalingen met het oog op de onderlinge overeenstemming en eenheid in terminologie wijzigen zonder afbreuk te doen aan de in die bepalingen vervatte beginselen.

Ter bekrachtiging van de coördinatie wordt in de loop van de zitting een wetsontwerp ingediend bij de Wetgevende Kamers, indien ze bijeen zijn, en zo niet, bij de aanvang van hun eerstvolgende zitting.

Inwerkingtreding

Art. 10

Deze wet treedt in werking de dag na die waarop ze in het *Belgisch Staatsblad* wordt bekendgemaakt, met uitzondering van de artikelen 4, 6, C) en 8, die in werking treden op 1 januari 1999.

De voorzitters van de Controlecommissie,

R. LANGENDRIES

F. SWAELEN

BIJLAGE

**Verkiezingspropaganda via De Post
Verkiezingsdrukwerken**

1. DEFINITIES

Verkiezingsdrukwerken zijn drukwerken die *uitsluitend propaganda* bevatten in verband met wetgevende en provinciale verkiezingen, verkiezingen voor gewestelijke en communautaire instellingen en agglomeratie- en gemeenteraadsverkiezingen. Dit geldt ook voor de verkiezingen voor het Europees Parlement.

De zendingen moeten de melding « Verkiezingsdrukwerk » dragen. Deze melding, die het verminderde tarief rechtvaardigt, moet goed leesbaar zijn. Zij moet op de voorzijde gedrukt worden, of kan met een stempel worden aangebracht.

Een verkiezingsdrukwerk kan uitgaan van een *partij*, een *kartel*, een *kandidaat* of een *groep van kandidaten*.

Definitie van het begrip « Verkiezingspropaganda »

Het begrip « Verkiezingspropaganda » moet in de meest brede zin worden opgevat. Hiermee wordt elk geschrift dat de stem van de kiezer kan beïnvloeden bedoeld. Het is hierbij toegestaan (mits inachtneming van artikel 16*bis* van de wet van 4 juli 1989) dat een dergelijk geschrift een uitnodiging bevat tot het storten van een bijdrage op een rekening geopend in naam van één of meer kandidaten of de betrokken partij(en). De hierna volgende lijst, die enkel als voorbeeld dient en absoluut niet limitatief is, kan een hulpmiddel vormen om te oordelen wat als verkiezingspropaganda kan worden beschouwd :

1. het curriculum vitae van één of meer kandidaten;
2. de afdruk van een stembiljet, waarop de naam van de kandidaat wordt vermeld, of waarop staat aangeduid hoe op deze kandidaat kan worden gestemd;
3. de oproep tot vergaderingen waarvan de tekst vermeldt dat deze betrekking hebben op de verkiezingen;
4. de uitnodiging tot feestelijkheden met betrekking tot de verkiezingen (een korte vermelding zoals « Vanwege uw vrienden van de partij « X » » volstaat evenwel niet). De eventuele toegangsprijs, en illustraties met betrekking tot een animator, zanger of orkest enz. mogen worden opgenomen.

De vermelding van de naam van een firma of produkt in de illustraties, foto's of teksten die de kern van de verkiezingsboodschap dragen, is te beschouwen als publiciteit. Deze zending wordt bijgevolg van de categorie van de verkiezingsdrukwerken uitgesloten.

2. VAN HET POSTVERVOER UITGESLOTEN ZENDINGEN

De hierna volgende verkiezingsdrukwerken worden niet tot het postvervoer toegelaten :

- 2.1. de zendingen waarvan de inhoud in strijd is met de goede zeden of de openbare orde of een belediging vormt voor de persoon van de Koning;
- 2.2. de zendingen die, door hun vorm of de erin voorkomende aanwijzingen, kunnen worden verward met postzegels, postassignaties, postwissels of andere waardepapieren, met andere woorden titels of documenten met een geldwaarde;
- 2.3. de verkiezingsdrukwerken die de *ware naam* (fysiek persoon) en de *woonplaats* (volledig adres) van de *schrijver of drukker* niet vermelden (artikel 299 van het Strafwetboek).

Artikel 299 van het Strafwetboek is van openbare orde en strikte interpretatie. De Post kan de uitreiking van de in dit opzicht onregelmatige drukwerken niet verzekeren.

3. GESTELDHEID VAN DE ZENDINGEN EN DE AFGIFTEN

3.1. *Geadresseerde drukwerken*

De zendingen moeten worden verzonden in een open omslag of verpakking. Ze mogen ook in kaartvorm of in de vorm van een gevouwen blad worden verzonden. Ze vermelden bij voorkeur op de buitenkant de naam en het adres van de afzender.

De zendingen moeten worden afgegeven aan *het loket van een postkantoor*.

Verkiezingsdrukwerken mogen gefrankeerd worden :

- met gewone postzegels;
- met afdrukken van de frankeermachine;
- in geld (PB). In dat geval moeten de zendingen aan de reglementering terzake voldoen, vooral wat de afgifte met een afgifteborderel en met minstens 100 identieke exemplaren betreft.

3.2. *Drukwerken zonder adres*

De minimumafmetingen zijn vastgesteld op 9 x 14 cm; de maximumafmetingen op 22 x 32 cm. De zendingen moeten zonder moeilijkheden kunnen behandeld en uitgereikt worden.

3.2.1. Formaliteiten bij de afgifte

De zendingen worden afgegeven, *samen met een borderel 988, in het kantoor waar ook de vereffening van de frankeertaksen moet gebeuren. Dit moet gebeuren tijdens de normale openingsuren van de loketten die instaan voor de financiële verrichtingen.*

Een specimen van de zendingen wordt gehecht aan het borderel 988. Voor verschillende zendingen is telkens een afzonderlijk borderel 988 vereist.

Het borderel 988 wordt ingevuld door de afgever. Het vermeldt in alfabetische volgorde de bestemmingskantoren met, per kantoor, het aantal uit te reiken exemplaren.

Daarenboven moet de afgever voor ieder uitreikingskantoor een dienstkaart 989 invullen. Deze kaart moet ook worden ingevuld voor de zendingen die door het afgiftekantoor zelf worden uitgereikt.

Op deze kaart moet duidelijk de melding « Verkiezingsdrukwerk » voorkomen. Deze melding moet worden gevolgd door de naam van de partij, de titel van het drukwerk en het gewicht van het specimen.

De zendingen worden door de afgever gegroepeerd in pakken van 100 of 250 exemplaren elk. Het pakket dat het overschot van minder dan 100 of 250 stuks bevat, moet het juiste aantal zendingen vermelden.

Alle zendingen bestemd voor hetzelfde uitreikingskantoor worden verzameld in één of meer verzamelpakken. Deze verzamelpakken moeten voorzien zijn van een etiket met daarop de naam van de afzender, de naam van het kantoor van betaling, de naam van het kantoor van bestemming en het juiste aantal ingesloten zendingen.

3.2.2. Ontvangst en boeking van de frankeertaksen

Het bedrag van de taksen wordt bij de afgifte geïnd tegen aflevering aan de belanghebbende van een ontvangstbewijs 642.

De betaling mag gebeuren in speciën, met een postoverschrijving opgemaakt ten voordele van de postrekening van het afgiftekantoor, met postcheques of met gewaarborgde of gecertificeerde bankcheques.

4. AFGIFTETERMIJN

Voor de wetgevende en Europese verkiezingen moeten de afgiften tijdig gebeuren, opdat de uitreiking kan worden verzekerd tijdens de periode tussen de datum van de ontbinding van de wetgevende Kamers en de vrijdag voorafgaand aan de verkiezingen.

De laatste afgiften moeten ten laatste gebeuren op de WOENSDAG die de verkiezingen voorafgaat, namelijk uiterlijk 9 juni 1999.

5. UITREIKING

De uitreiking van zendingen zonder adres gebeurt met één exemplaar per huis of brievenbus, en dit voor minstens één postkantoor, één uitreikingsronde, één gemeente of één straat.

Verkiezingsdrukwerken zijn dringende zendingen die bijgevolg als dusdanig behandeld worden. Ze worden evenwel niet op zaterdag uitgereikt.

6. BIJZONDERHEID

De wet van 4 juli 1989 betreffende de beperking en de controle van de verkiezingsuitgaven voor de verkiezingen van de federale Kamers, de financiering en de open boekhouding van de politieke partijen voorziet in het bijzonder dat *geen enkel gadget of geschenk* mag verspreid worden. Hieruit volgt dat de postkantoren de afgiften van zendingen, al dan niet geadresseerd, die reclamemonsters of gadgets bevatten, niet mogen aannemen.

Als gadgets moeten worden beschouwd : ballonnen, balpennen, kaartspelen, kalenders, agenda's, plastic zakken, natuurproducten, cassettes, CD's enz.

De berichten op papier worden niet als gadgets beschouwd. De opsomming van gadgets hierboven is vanzelfsprekend niet beperkend.

7. TARIEVEN VAN TOEPASSING TIJDENS DE PERIODE TUSSEN DE DATUM VAN DE ONTBINDING VAN DE WETGEVENDE KAMERS EN DE VRIJDAG VOORAFGAAND AAN DE VERKIEZINGEN. TARIEVEN ZIJN DUS GELDIG GEDURENDE DE VEERTIG DAGEN DIE DE VERKIEZINGEN VOORAFGAAN, VANAF 3 MEI 1999

7.1. Geadresseerde verkiezingsdrukwerken

Genormaliseerde zendingen tot en met 20 gr	8,00 frank
Niet-genormaliseerde zendingen :	
0 tot en met 50 gr	10,50 frank
+ 50 tot en met 100 gr	12,00 frank
+ 100 tot en met 250 gr	19,50 frank
+ 250 tot en met 350 gr	27,50 frank

Maximumgewicht : 350 gr

7.2. Verkiezingsdrukwerken zonder adres

0 tot en met 20 gr	2,00 frank
+ 20 tot en met 50 gr	2,50 frank
+ 50 tot en met 100 gr	3,00 frank
+ 100 tot en met 250 gr	6,00 frank
+ 250 tot en met 350 gr	14,00 frank

Maximumgewicht : 350 gr

Opmerking : Op de hierboven vermelde tarieven voor verkiezingsdrukwerken wordt geen enkele korting toegestaan.

7.3. Distripost-Lokaal

Distripost-Lokaal is de dienst van zendingen zonder adres waarbij de zendingen rechtstreeks worden afgegeven in een uitreikingskantoor en bestemd zijn voor het volledige postkanton van dit uitreikingskantoor. Indien de afgever slechts een gedeelte van dit postkanton (een gemeente, een deelgemeente, een ronde) wil laten uitreiken, vraagt DE POST een supplement van 0,20 Bef per zending. De betaling gebeurt onmiddellijk in het kantoor waar de zendingen worden afgegeven.

Opgelet : In het systeem « Distripost-Lokaal » verliezen de drukwerken hun dringend karakter. De uitreiking kan gebeuren binnen 4 werkdagen, de dag van afgifte niet inbegrepen. De zendingen mogen evenwel buiten de periode voorzien voor de afgifte van verkiezingsdrukwerken worden afgegeven.

Tarieven :

0 tot en met 20 gr	1,75 frank
+ 20 tot en met 50 gr	1,80 frank
+ 50 tot en met 75 gr	1,95 frank
+ 75 tot en met 100 gr	2,20 frank

Maximumgewicht : 100 gr